



# Plan og rutiner for elevenes psykososiale skolemiljø

Revidert juni 2023



Grimstad  
kommune

## Innhold

<b>1</b>	<b>Forord fra skoleeier</b>	<b>4</b>
<b>2</b>	<b>Skolens beskrivelse av hva som er et trygt og godt skolemiljø</b>	<b>5</b>
<b>3</b>	<b>Skolens utviklingsmål for skolemiljøet og skolemiljøarbeidet</b>	<b>6</b>
3.1	Hvordan arbeide for å identifisere problemer og nå oppsatte mål	6
3.2	Skolens utviklingsmål for skoleåret 21/22	7
3.3	Skoleeiers oppfølging av skolen	7
<b>4</b>	<b>Nulltoleranse mot krenkelser</b>	<b>8</b>
<b>5</b>	<b>Definisjoner</b>	<b>9</b>
5.1	Mobbing	9
5.2	Vold	9
5.3	Diskriminering	9
5.4	Rasisme	9
5.5	Trakassering	9
5.6	Krenkelser	9
<b>6</b>	<b>De fremmede tiltakene på skolen</b>	<b>10</b>
<b>7</b>	<b>De forebyggende tiltakene på skolen</b>	<b>12</b>
7.1	Felles kommunalt forebyggende arbeid/tiltak for Grimstadskolen	13
7.2	Lokalt, forebyggende arbeid for Fevik skole	Feil! Bokmerke er ikke definert.
<b>8</b>	<b>Skolens aktivitetsplikt (opplæringsloven § 9A-4 og § 9A-5)</b>	<b>19</b>
8.1	Følge med-plikten	20
8.2	Gripe inn-plikten	21
8.3	Varslingsplikten	22
8.4	Undersøkelsesplikten	24
8.5	Plikten til å sette inn egnede tiltak	25
8.6	Hva er «alvorlige tilfeller» som skal meldes til skoleeier?	28
8.7	Dokumentasjon	29
<b>9</b>	<b>Profesjonsetikk</b>	<b>30</b>
<b>10</b>	<b>Tverrfaglig samarbeid i vanskelige saker</b>	<b>30</b>
10.1	Skolens ressursteam	30
10.2	Basisteam	30
10.3	Ressursteam mot mobbing	31
10.4	Om taushetsplikten ved samarbeid på tvers av sektorer i kommunen	31
10.5	Ressursteam mot mobbing	31
<b>11</b>	<b>Skolens informasjonsplikt til elever og foreldre</b>	<b>31</b>
<b>12</b>	<b>Klage til Statsforvalteren på enkeltsaker (håndheving) § 9A-6</b>	<b>32</b>
<b>13</b>	<b>Brukermedvirkning</b>	<b>33</b>
13.1	Elevrådet	33
13.2	FAU	34
13.3	Skolemiljøutvalget	34
13.4	Skolens samarbeidsutvalg	35
13.5	Kommunalt foreldreutvalg (KFU)	35

<b>14</b>	<b>System for oppfølging (Internkontroll)</b>	<b>35</b>
<b>15</b>	<b>Evaluering og justering</b>	<b>36</b>
<b>16</b>	<b>Vedlegg</b>	<b>37</b>
16.1	Vedlegg 1 Varslingsskjema ved mistanke/kunnskap om at en elev ikke har rett til et trygt og godt skolemiljø	37
16.2	Vedlegg 2 Varslingsskjema ved mistanke /kunnskap om at en ansatt krenker en elev	37
16.3	Vedlegg 3 Mal for Aktivitetsplan	37
16.4	Vedlegg 4 Forskrift om ordensreglement	37
16.5	Vedlegg 5 Dokumenthåndtering av kapittel 9A-saker i saksbehandlingssystemet	37
16.6	Vedlegg 6 Informasjon i Ressursteam mot mobbing	37
16.7	Vedlegg 7 Vurderingskrysset (til bruk i utviklingsarbeid og evalueringsarbeid)	37
16.8	Vedlegg 8 Rutinebeskrivelse for samarbeid mellom skolenivå og kommunenivå i såkalte 9A-5 saker	37
16.9	Vedlegg 9 Rutinebeskrivelse for oppfølging av ansatt ved mistanke eller kjennskap til at den ansatte har krenket en elev	37

# 1 Forord fra skoleeier

Grimstadskolens plan og rutiner knyttet til elevenes skolemiljø skal bidra til at skolene utvikler seg i samsvar med det oppdrag og mandat som skolen og kommunen er gitt i overordnet lov- og regelverk. Både skolene og skoleeier ønsker et godt skoletilbud for elevene i Grimstadskolen. Kvaliteten på det arbeidet som gjøres i hver skole høynes ved å ha felles fokus og praksis og bred involvering av alle aktørene.

*Rammen* i denne planen og rutinen er utformet av skoleeier, som dermed gir tydelige styringssignaler på hvordan skolene skal ivareta et trygt og godt skolemiljø for alle elever i kommunen. Samtidig har skolene utarbeidet lokale tilpasninger, slik at planen skal være godt egnet til hver enkelt skole. Dokumentet vil derfor ha ti lokale varianter. Utarbeidelsen av maler, prosedyrer og definisjoner har vært utført i fellesskap mellom skoleeier og skolene. Det har vært prosesser både blant rektorene og elevene med hensyn til hva som er et trygt og godt skolemiljø. Det har vært spesielt omfattende involvering knyttet til hvordan ulike typer krenkelser skal forstås.

*Plan og rutiner om elevenes psykososiale skolemiljø er først og fremst skrevet for de voksne i Grimstadskolen.* Dette er fordi det er de ansatte som har ansvar for å sikre en trygg og god skolehverdag for elevene. Målet er derfor at ansatte både skal kunne få en helhetlig forståelse av hvordan opplæringsloven kapittel 9A skal ivaretas, men også at alle ansatte skal kunne bruke planen som et oppslagsverk når man trenger å se nærmere på hvordan for eksempel enkelte deler av aktivitetsplikten skal forstås, hvordan krenkelsene er definert i Grimstad kommune, eller hvordan varslingsrutinen er på akkurat deres skole. Her har vi hentet informasjon fra Utdanningsdirektoratets hjemmesider.

Dokumentet har vært revidert to ganger siden opprettelsen i 2018. Denne gangen er det først og fremst endringer knyttet til endringer av paragrafer i opplæringsloven og kommuneloven (internkontroll) som nødvendiggjør en revisjon. Vi har også inntatt en beskrivelse av skoleeiers mål i implementeringsarbeidet, beskrevet justeringer av det forsvarlige systemet, samt utarbeidet et vedlegg 9 som handler om oppfølging av ansatt ved mistanke eller kjennskap til at den ansatte har krenket en elev.

Formålsparagrafen (§ 1-1) i opplæringsloven er det som tydeligst uttrykker samfunnsmandatet og oppsummerer de overordnede målsetningene. Her nevnes både respekt for menneskeverdet, nestekjærlighet, likeverd og solidaritet. Skolen skal møte elevene med tillit, respekt og krav og gi dem utfordringer som fremmer danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeides.

I dette ligger et læringsmiljø som aktivt motarbeider mobbing og andre former for krenkende ord og handlinger. Skoler med profesjonelle kulturer har godt læringsmiljø, bedre elevprestasjoner og mindre mobbing. Våre skoler skal ha en profesjonell kultur som jobber aktivt og systematisk med elevenes skolemiljø for å oppnå et skoletilbud av høy kvalitet.

Arne Mowatt Haugland

Oppvekstsjef

Anette Meling

Rådgiver

Stab barnehage og skole

Mars 2021

## 2 Skolens beskrivelse av hva som er et trygt og godt skolemiljø

Opplæringsloven § 9A-2:

***Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring***

---

Å ha et «trygt og godt skolemiljø» omfatter mer enn frihet fra krenkelser. Elevene har rett til et skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Det avgjørende for vurderingen er hvordan eleven opplever å ha det mens han eller hun er på skolen, SFO eller leksehjelpen. At årsaken til mistrivselen er forhold som har skjedd utenfor skolen (for eksempel digital mobbing) er ikke avgjørende så lenge det bidrar til at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Dette fremkommer av lovens forarbeider (Prop.57 L).

Enkelte grupper elever er overrepresentert blant de som krenkes. Skolen må kjenne til dette og følge særskilt med på hvordan disse elevene har det på skolen. Rettspraksis har understreket at *skolene har et skjerpert ansvar* for å ivareta elever med en særskilt sårbarhet (Retts Tidende, 2012 s.146). Det kan være knyttet til religion, seksuell orientering, funksjonsevne, tidligere negative erfaringer knyttet til mobbing og krenkelser, eller forhold ved elevens familie og hjemmeforhold.

Elevene i Grimstadskolen har høsten 2017 kommet frem til at skolemiljøet er trygt og godt når:

De voksne viser at de bryr seg om elevene og tar tak i saker som angår elevene både på skoletid og utenfor skoletid.  
Alle på skolen respekterer hverandre og ingen blir mobbet eller utestengt.  
Det er klare og tydelige ordens- og oppførselsregler og de voksne følger opp reglene.  
Det er variert undervisning og lærerne samarbeider om å gi elevene det beste undervisningstilbudet.

Ansatte i Grimstadskolen har høsten 2017 kommet frem til at skolemiljøet er trygt og godt når:

Elevene opplever omsorg; de opplever medvirkning og å bli inkludert i felleskapet.  
Elevene viser glede og vennskap og alle har gjensidig respekt for hverandre.  
Elever mestrer faglige og sosiale utfordringer  
Elevene blir møtt av rause voksne som er tydelige og positive rollemodeller

For å sikre at skolemiljøet skal bli som beskrevet ovenfor, er det nødvendig at skolen både må jobbe fremmende, forebyggende, individrettet (når noe skjer med enkeltelever eller grupper av elever), samt systemrettet (overordnet og helhetlig).

Denne planen er en viktig forutsetning for at skolen skal lykkes med å skape et trygt og godt skolemiljø for alle elever, men det er ikke tilstrekkelig. Paragrafene, rutinene og planen må omsettes til god praksis av de voksne. På den måten kan elevene oppleve et trygt og godt skolemiljø ute i klasserommene, korridorene, skolegården, på skoleveien, på leksehjelpen og på SFO.

### 3 Skolens utviklingsmål for skolemiljøet og skolemiljøarbeidet

#### 3.1 Hvordan arbeide for å identifisere problemer og nå oppsatte mål

I den overordnede delen av Læreplanverket kan vi lese i punkt 3.5 om profesjonsfellesskap og skoleutvikling:

***Skolen skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis.***

---

Grimstadskolen arbeider mot målene på en måte som setter elevene i sentrum. Målene bygger på de hensiktene som ligger i lovene og forskriftene, politiske vedtak, kommunedelplanen for skole og vedtak fra skolens egne råd og utvalg.

#### Skolens arbeid med å nå oppsatte mål

Skolen skal sette seg konkrete utviklingsmål. Disse målene kan ikke ses atskilt fra skolens resultater. I Grimstadskolen vil vi derfor *aktivt bruke kartlegginger og undersøkelser om skolemiljøet for å sikre at vi er på rett vei* og har kunnskap om «nå-situasjonen.»

Følgende kartlegginger og undersøkelser skal brukes:

- Elevundersøkelsen
- Reflex undersøkelsen på temaet elevenes skolemiljø gjøres hvert annet år (Elektronisk verktøy fra Utdanningsdirektoratet knyttet til forståelse og implementering av lovverket)
- Kartlegging av spesielt sårbare elever
- Elevsamtaler
- Foreldresamtaler
- Spektet er under vurdering som kartleggingsverktøy i Grimstadskolen

På (navn på skole) skole brukes i tillegg:

- Trivselsskjema
- Sosiogram
- Trafikklys

Kartleggingene og våre lokale undersøkelser skal deretter gjennomgås og analyseres av både ansatte, elever og foreldre. Vi skal stille oss spørsmål som:

- Hva er positivt i denne undersøkelsen som bidrar til et trygt og godt skolemiljø for våre elever?
- Hva viser denne undersøkelsen/kartleggingen som de største utfordringene/problemene?
- Hva kan vi gjøre annerledes for at skolen skal nå målet om et godt og trygt skolemiljø for alle våre elever?

Det anbefales at skolen blant annet benytter seg av det såkalte «vurderingskrysset» i analysearbeidet (se vedlegg 7). På bakgrunn av analysearbeidet, er skolen forberedt på å endre tiltak (forebyggende og/eller individorienterte), satsingsområder og/eller mål. Dette er et arbeid som ledes av rektor/enhetsleder, og foregår planmessig, kontinuerlig og systematisk. Arbeidet foregår hovedsakelig i skolens «fellestid», samt på trinn-nivå. Det fremgår av skolens årshjul og virksomhetsplan.

## Medvirkning i utviklingsarbeidet

Skolens arbeid med skolemiljøet skal også kjennetegnes ved høy grad av medvirkning. Opplæringsloven stiller krav til at skolene skal ha ulike råd og utvalg hvor elever, foreldre, ansatte og politikere skal delta. Ett av disse rådene skal spesielt ha fokus på skolemiljøet. Det er skolemiljøutvalget (SMU). Ut over dette skal skolen ha aktive elevråd og foreldreråd (FAU), i tillegg til at saker også kan tas opp og drøftes i skolens samarbeidsutvalg (SU). For mer utfyllende beskrivelse av råd og utvalg, se punkt 11 om «Brukermedvirkning.»

### **3.2 Skolens utviklingsmål for skoleåret 23/24**

1. Fevik skole har som mål å hjelpe barn og unge til å skape vennskap og skape et **engasjerende** læringssmiljø.
2. Fevik skole ønsker å være en skole hvor elevene føler seg trygge, og et miljø hvor de kjenner seg **inkludert** i fellesskapet. Vi ønsker en sterk «vi-følelse».
3. Fevik skole har nulltoleranse mot mobbing. Vi ønsker å legge vekt på **respekt** for hverandre og å forebygge krenkelser, samtidig vil vi være handlingskraftige og **tydelige** i møte med krenkelser og mobbing.

### **3.3 Skoleeiers oppfølging av skolen**

***«En enkelt skole kan være en samarbeidende skole med kollektiv orientering uavhengig av kommunen den er en del av, men det er ikke sannsynlig at den vil være en samarbeidende skole over tid. Dersom kommunen ikke aktivt støtter opp om å utvikle og vedlikeholde læringsfellesskapet i skolene, vil det som regel undergrave det vellykkede endringsarbeidet ved den enkelte skole. Vi vet nå at skoler ikke kan utvikle seg om de blir overlatt til seg selv» (Fullan 2007).***

---

Forskning viser at skoleeier også har et stort ansvar for at utviklingsarbeidet i skolen skal lykkes og bidra til økt læring og trivsel for elevene. Sammen skal vi i Grimstadskolen være et godt arbeidslag. Politisk lederskap må handle om å sikre ressurser og bygge samarbeidsrelasjoner. Administrativ ledelse er å støtte, etterspørre, rettlede, planlegge og utnytte strukturer for å sikre deltakelse. I Grimstad har vi flere arenaer som skal brukes til dette arbeidet:

- Skoleeier avholder jevnlig skoleledermøter med enhetslederne/rektorene i kommunen. Disse møtene deles i henholdsvis temamøter (utviklingsorienterte møter) og administrative møter. Elevenes skolemiljø er ofte tema på temamøtene – både i høstsemesteret og vårsemesteret. Skoleeiers metode i disse temamøtene er hovedsakelig basert på Knut Roald sin doktorgradsavhandling «Kvalitetsvurdering som organisasjonslæring» og det som omtales som «lærende møter.»
- Kommunalsjef har månedlige økonomioppfølgingsmøter med enhetslederne for skole. Kommunalsjef har oppfølgingssamtaler med Kommunedirektøren i etterkant av disse møtene. God økonomisk styring vil kunne legge gode rammer og føringer for arbeidet med elevenes skolemiljø.

- Felles planleggingsdager med temaer knyttet til kommunens satsingsområder gjennomføres annet hvert år i henhold til kommunens *Kompetanseplan for Grimstadskolen*. Elevenes skolemiljø er ett av tre satsingsområder.
- Skoleeier ser til at skolene har tilstrekkelig kunnskap om lovverket knyttet til elevenes skolemiljø (lagt som gjøremål i det elektroniske internkontrollsystemet 13.10.no). «Å se til» innebærer både veiledning om lovverk, være god lederstøtte for skolelederne, ta initiativ til kartlegginger om lovverk og praksis, samt lokale tilsyn.
- I skoleåret 2019/2020 startet skoleeier arbeidet med å innføre et nytt og forbedret kvalitetsoppfølgingssystem for Grimstadskolen. Det kommer til å ha preg av å være et årshjul med ulike aktiviteter. Det vil inkludere en «*utviklingssamtale*» hvor skoleeier møter den enkelte skole og hvor hensikten er å identifisere forbedringspunkter knyttet til både læring og skolemiljø. De forbedringspunktene man blir enig om, skal inngå i en lederavtale mellom kommuneledelsen og den enkelte enhetsleder. Det skal utarbeides en utviklingsplan med mål og strategi, og planen vil bli fulgt opp i nye utviklingssamtaler. Resultatvurderingen vil fremkomme i kommunens tilstandsrapport til politisk skoleeier. Kvalitetsoppfølgingssystemet er ennå ikke ferdigstilt, men noe utsatt på grunn av coronapandemien. Det vil derfor være et viktig arbeidsområde for skoleeier også i 2021/22.

Skoleeier sine utviklingsmål for skoleåret 2023/24

1. Skoleeier i Grimstad lykkes gjennom lærende møter, å bidra til at skolene får økt kunnskap om *sårbare elever, krenkelsesformer og gode tiltak*. Dette bidrar igjen til økt kvalitet på skolens aktivitetsplaner og at elevene som er involvert i krenkelses, får gjenopprettet et trykt og godt skolemiljø
2. Skoleeier har utviklet et fullverdig kvalitetsoppfølgingssystem som bidrar til at ansatte på skolene, elever og foresatte har en fast arena for å forbedre elevenes psykososiale skolemiljø
3. Stab barnehage og skole har fått faglig påfyll som kommer elevene og barnehagebarna til gode

## 4 Nulltoleranse mot krenkelses

Etter lovendringen i 2017 ble prinsippet om nulltoleranse skrevet inn i lovteksten. Den er hjemlet i opplæringsloven § 9A-3, første ledd:

***Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.***

Både fra praksisfeltet i skolen og i forskningen er nulltoleranse mot mobbing og andre former for krenkelses et sentralt prinsipp. Krenkelses kan likevel skje, men for å kunne lykkes med å oppfylle dette prinsippet i praksis på skolen, er det viktig at skolen har:

- **kompetanse** til å kjenne igjen ulike typer krenkelses og negative dynamikker i elevmiljøet (for eksempel via sosiale medier), og hvordan disse skal følges opp
- **høy bevissthet** om hvor langt skolens mandat skal strekke seg
- **lav terskel** for å gripe inn
- **god dialog** med elevene



- **evne til å spille på lag** med samfunnet utenfor skolen (spesielt bidra til et godt skole-hjem samarbeid). Holdninger i samfunnet og skolen speiler hverandre.

## 5 Definisjoner

Grimstadskolen skal gi alle elevene de beste muligheter for læring og utvikling i et trygt og godt skolemiljø. Vi skal alle arbeide aktivt for å motvirke krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, vold, trakassering, rasisme. Vi har valgt følgende definisjoner på disse begrepene:

### 5.1 Mobbing

Siden 1980-årene har følgende definisjon av Dan Olweus og Erling Roland av mobbing vært rådende:

***«gjentatt negativ atferd fra en eller flere sammen, rettet mot en elev som har vanskelig med å forsvare seg.»***

---

Det finnes ingen internasjonal definisjon av mobbing som alle er enig om, men fellestrekkene er likevel at det dreier seg om en negativ handling, handlingen gjentas over tid, mobbingen kan både være fra en person til en annen, og mobbing kan utøves av grupper av personer. For Olweus er det viktig å skille mobbing fra konflikter eller krangler mellom fysisk eller psykisk like sterke personer.

Mobbedefinisjonen som her er presentert, passer også til de spørsmålene i elevundersøkelsen som handler om mobbing. I elevundersøkelsen forklares mobbing som «gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast.»

### 5.2 Vold

Vold er bruk av fysisk eller psykisk makt for å skade andre

### 5.3 Diskriminering

Diskriminering innebærer at et barn blir dårlige behandlet på grunn av kjønn, seksuell legning, funksjonsdyktighet, trosbekjennelse, hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse. Diskrimineringen kan være direkte eller indirekte

### 5.4 Rasisme

Rasisme er diskriminering på grunnlag av «rase», hudfarge eller nasjonalt eller etnisk opphav

### 5.5 Trakassering

Trakassering innebærer handlinger, unnlåtelser eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende», og er forbudt når det finner sted på grunnlag av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn.

Med *seksuell trakassering* menes enhver form for uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom (likestilling- og diskrimineringsloven § 13)

### 5.6 Krenkelser

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatte handlinger.

Krenkelser kan ta mange former, som

- Uthengning
- Baksnakking og spredning av løgner
- Vold og fysiske overgrep
- Ødelegging og stjeling av ting
- Trusler og tulletrusler
- Ironi, sarkasmer
- Stemmeleie og herming
- Kroppsspråk (Slutte rekkene når en kommer.) (Flytte stol ut av ringen)
- Slutte å prate når en elev kommer til
- Kallenavn som er negativt ment.
- Kjefting. Gi ordre. Bestemme.
- Stadig negative omtale, kommentarer og erting
- Systematisk avvising eller sletting av en som internettvenn.
- Varianter av utestenging: Blir ikke ringt til eller kontaktet, mens alle andre samles.
- Negative blikk

## 6 De fremmede tiltakene på skolen

Dette handler om hva vi kan gjøre for å fremme et godt psykososialt miljø. Her viser vi til hva som skal til for å skape en positiv kultur på skolen. Forskning (se for eksempel Thomas Nordahl) viser at det handler om en skolekultur som dyrker mangfold, en skoleledelse som tar ansvar, relasjonsbasert klasseledelse, positive elev-elev-relasjoner og et tillitsfullt skole-hjem-samarbeid.

Det mest effektive vi kan gjøre for å fremme et trygt miljø, er å drive med aktiviteter som fremmer læring og trivsel.

### Felles kommunalt fremmede arbeid i Grimstadskolen

Hva	Beskrivelse	Ansvar
Barnebokfestivalen	Forfatterbesøk på skolene og arrangement i regi av biblioteket i Grimstad (uke 42)	Skoleeier/biblioteket
DKS	Grimstads del av den kulturelle skolesekken	Kulturtjenesten i samarbeid med kulturkontaktene på skolene

## Lokalt fremmede arbeid for Fevik skole

Hva	Beskrivelse	Ansvar
<b>HELE FEVIK SKOLE 1.-10.TRINN</b>		
<b>SAMLING FOR NULLTE KLASSE</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sosialpedagogisk rådgiver og IKT ansvarlig inviterer til samling juni 24. Det er for de i førskolegruppa i barnehagene som skal starte på Fevik skole høsten 24.</li> </ul>	Fagleder 1.-4. trinn IKT – ansvarlig
<b>LIVET-TIMEN</b> Link til livet Det er mitt valg Psykologisk førstehjelp	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dette integreres i livsmestring innenfor de ulike fag.</li> </ul>	Kontaktlærere Faglærere
<b>VERDENSDAGEN FOR PSYKISK HELSE</b>  Tema: Vi trenger å høre til. #lagplass	<ul style="list-style-type: none"> <li>Verdensdagen for psykisk helse oktober 10.oktober 2.</li> <li>Skolejoggen mot mobbing</li> <li>Stretching</li> <li>Ulike kurs</li> </ul>	Elevrådet Sosiallærere Lydmann Helsesykepleiere Lærere
<b>FELLESARRANGEMENT OG MARKERINGER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Idretts- og aktivitetsdager</li> <li>Julesangling</li> <li>Karneval (1.- 4. trinn)</li> <li>Fotballturnering og stafett</li> <li>Sommersangling</li> <li>Feviks talenter (4. - 10. trinn deltar, 1.-3. trinn er med på generalprøven)</li> <li>Rockesokkdagen</li> </ul>	Ansvarlige lærere      Elevråd
<b>TEMADAG EN FREDAG I MÅNEDEN</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Skolen har faste temadager. Da kler vi oss ut. (Lavterskel)</li> </ul>	Alle ansatte
<b>SOSIALE MÅL</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Fevik skole har felles sosiale mål. Disse er i stor grad utarbeidet av elevrådet i samarbeid med de ansatte.</li> </ul>	Alle ansatte
<b>FADDERORDNING</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vi bruker fadderordningen aktivt til å skape en felles kultur på Fevik skole. <ul style="list-style-type: none"> <li>Lesestunder</li> <li>Turdager</li> <li>Juleverksted</li> <li>Sangstunder</li> </ul> </li> </ul>	Alle ansatte
<b>SMÅSKOLETRINNET 1.-4.TRINN</b>		
<b>Vennegrupper I friminuttene 1.-4.trinn</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Lærerstyrt inndeling</li> <li>Minimum to perioder av i løpet av året.</li> </ul>	Kontaktlærere
<b>TL PROGRAM</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Trivselsleder fra 4.-7.trinn setter i gang lekaktiviteter i storefri for elevene.</li> </ul>	TL-ansvarlig

<b>UTESKOLE</b>	• En uteskoledag hver uke	Ansvarlige lærere
-----------------	---------------------------	-------------------

## MELLOMTRINNET 5.-7.TRINN

<b>TL PROGRAM</b>	Trivselsleder fra 4.-7.trinn setter i gang lekaktiviteter i storefri for elevene.	TL-ansvarlig
<b>UTESKOLE</b>	En uteskoledag annenhver uke	Ansvarlige lærere

## UNGDOMSTRINNET

<b>MOT</b>	MOT timer flere ganger i året	MOT koordinator
<b>Aktiv skole 365</b>	"365 Aktiv skole" for 8. – 10. trinn i storefri	Ansvarlig lærer
<b>ONSDAGSQUIZ</b>	En onsdag i måneden i kantina. <ul style="list-style-type: none"> <li>• Quiz.</li> </ul>	Elevrådet
<b>FREDAGSHAPPENING</b>	Gjennomføres av og til på fredager <ul style="list-style-type: none"> <li>• Besøk av artister/Dahlske</li> <li>• Besøk av politikere</li> <li>• Konserter med elever/sal &amp; scene</li> <li>• Konserter med lærere</li> </ul>	Elevrådet Miljøteam Lydansvarlig
<b>UTESKOLE</b>	En uteskoledag i måneden for hele ungdomstrinnet.	Kontaktlærere og faglærere
<b>TURNERINGER I STOREFRIMINUTT</b>	• Det arrangeres en turnering høst 23 og en vår 24.	Aktiv 365
<b>MUSIKK I KANTINA</b>	• Hver lunsj sørger elevrådet for musikk i kantina.	Elevrådet

## SKOLEFRITIDSORDNINGEN (SFO)

<b>FELLESARRANGEMENT</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Aktivitetsgrupper på tvers av trinnene</li> <li>- Fotballturnering på tvers av skoler i Grimstad kommune</li> </ul>	Personalet på SFO
--------------------------	--	-------------------

## 7 De forebyggende tiltakene på skolen

De forebyggende tiltakene handler om hva skolen kan gjøre for å hindre at krenkelser skjer. For å kunne forebygge, kreves det *kunnskap*. Kunnskap om «en god start», kunnskap om aggresjon og

barns handlingsmønstre, kunnskap om hva som gjør elever trygge, kunnskap om opprettholdende faktorer for problematferd og utenforskap, kunnskap om mekanismene i en etablert mobbesituasjon, kunnskap om mekanismene i et utrygt læringsmiljø, kunnskap om hva vi skal se etter, kunnskap om definisjoner, kunnskap om regelverket, kunnskap om skadevirkningene av krenkelser og kunnskap om hvordan mobbing utvikler seg (se Pedlex: Mosand & Moen 2017, *Håndtering av mobbing i skolen*).

Punkt 7. 1 under viser de *felles* tiltakene som alle skolene i kommunen arbeider med for å øke kunnskapsnivået knyttet til forebygging. Punkt 7.2 vil redegjøre for den enkelte skoles lokale tiltak.

### 7.1 Felles kommunalt forebyggende arbeid/tiltak for Grimstadskolen

Hva	Beskrivelse	Ansvar
<b>Rause relasjoner (i samarbeid med RVTS-sør)</b>	<p>Dette er et kompetansehevingsprogram som gir opplæring til lærere, skolens øvrige personale, skoleledere og PPT i traumebevisst omsorg. Hensikten er å bidra til at alle barn og unge, men særlig de som har opplevd belastende livsutfordringer, gis gode opplæringsvilkår. Alle skolene i Grimstad har gjennomgått dette programmet. RVTS har dessuten gjennomført oppfriskningskurs.</p> <p>Programmet har læringsmål innen fire dimensjoner:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dels skal deltakerne gis ny <b>kunnskap</b> om barns utvikling og hvordan utvikling påvirkes av samspill og omsorgskvalitet; herunder hvordan barns atferd lar seg avlese som affektive uttrykk (for eksempel smerteuttrykk)</li> <li>• Dels skal deltakerne gis anledning til å <b>reflektere</b> over og arbeide med egen kompetanse, begrensninger, sensitivitet og ansvarlighet, både for egen del og som del av en større organisasjon</li> <li>• Arbeide med ny forståelse og refleksjon omkring egen rolle i møte med barn, bidra til økt <b>handlingskompetanse</b> som bidrar til gode «menneskemøter» mellom barnet og den voksne, og også de voksne imellom</li> <li>• Bidra til <b>kunnskapsspredning og samhandling</b> om traumeforståelse gjennom etablerte skolenettverk for skole og PPT</li> </ul>	<p>I kommunen: Skoleeier og PPT</p> <p>På skolen: rektor, den øvrige skoleledelsen og ressursteamet</p>
<b>Link til livet</b>	<p>Både i opplæringsloven og i Læreplanenes overordnede del står det at skolens oppgave er å sette barn og unge i stand til å håndtere livet. Dette er en omfattende oppgave, og skal skolen lykkes krever det at både faginnhold og metode er mangfoldig og sammensatt. LINK er et undervisningsopplegg som kan omsette disse bestemmelsene til praktisk arbeid i klasserommene. For mer informasjon, se <a href="http://linktillivet.no">http://linktillivet.no</a></p>	Skoleledelsen sammen med pedagogene
<b>MOT</b>	<p>Grimstad kommune er tilknyttet MOT. Dette er et program som skal styrke ungdommers bevissthet og mot til å leve, bry seg og si nei. Kommunen har en egen MOT-representant som er aktivt ute på skolene og en god medspiller i arbeidet med å</p>	Skoleledelsen sammen med kommunens MOT-kordinator

	skape et trygt og godt skolemiljø for elevene i Grimstadskolen. For mer informasjon om MOT, se <a href="https://www.mot.no/">https://www.mot.no/</a>	
<b>Trivselsledere (barnetrinnet)</b>	Barneskolene i Grimstad kommune er med i Trivselslederprogrammet (TL). Dette er et lavkostnadsprogram som drives etter nettverksmodell. Elever rekrutteres som trivselsledere og skal lede i lek. Dette får de opplæring i på lekekurs. TL-lederne blir trygge og gode medelever i skolegården som andre lett kan ta kontakt med – uten redsel for å bli avvist eller ertet. For mer informasjon, se <a href="http://www.trivselsleder.no">www.trivselsleder.no</a>	Skoleledelsen og skolens trivselslederkontakt
<b>Ordensreglement og klasseregler</b>	Kommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte grunnskole. En forskrift er en konkretisering eller utdyping av en lovhjemmel. I dette tilfelle opplæringsloven § 9A-10. En forskrift må ikke være i strid med andre lover. I Grimstad kommune har vi et overordnet ordensreglement som gjelder for alle de offentlige skolene i kommunen. I tillegg har skolene sine ordensreglement som utfyller det kommunale. Ordensreglementet beskriver viktige sider ved hvordan vi ønsker å ha det i skolemiljøet. Her er det gitt regler om elevenes rettigheter og plikter, regler om orden og oppførsel, og om hvilke tiltak som kan benyttes mot elever som bryter reglementet og om hvordan slike saker skal behandles. Det er derfor viktig at ordensreglementet ses i sammenheng med <i>Plan- og rutiner om elevenes psykososiale skolemiljø</i> . Skolene kan bare bruke tiltak som er fastsatt ordensreglementet og skal ikke innebære fysisk refsing eller annen krenkende behandling. Ordensreglementet skal gjøres kjent for elever og foreldre.	Alle ansatte på skolen
<b>Rutiner for vaktordning</b>	Skolens uteområder og korridorer er ofte risikoområder for at krenkelser kan skje (såkalte «blinde soner»). Alle skolene har utarbeidet lokale rutiner for vaktordning.	Skolens ledelse
<b>Bruk av sosiallærerordning</b>	Alle skolene har sosiallærerordning. Sosiallærerne i Grimstadskolen har en særlig viktig funksjon knyttet til arbeidet med det psykososiale skolemiljøet. PPT drifter et nettverk for sosiallærerne, og skoleeier bidrar årlig med innlegg, lærende møter o.l. knyttet til kompetanseheving om kapittel 9A, og ellers det som sosiallærerne uttrykker at de har behov for	Skolens ledelse
<b>Skoleeiers implementering av nytt kapittel 9A</b>	Skoleeier bruker jevnlig skoleledermøter til utviklingsarbeid. Det er utarbeidet en implementeringsplan som følges (ligger i Teams hvor alle skolene er medlemmer).	Skoleeier

## 7.2 Lokalt, forebyggende arbeid for Fevik skole

Hva	Beskrivelse	Ansvar
<b>HELE FEVIK SKOLE SFO, 1.-10.TRINN</b>		
<b>GODE VOKSENMODELLER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• De ansatte på skolen skal vise at de bryr seg om hver enkelt elev ved å anerkjenne dem, støtte og oppmuntre dem.</li> <li>• Lærerne har jevnlig dialog på felles regler og konsekvenser.</li> <li>• Alle ansatte på skolen skal framstå som tydelige voksne og samtidig legge vekt på å etablere et godt forhold til elevene</li> </ul>	Alle ansatte på Fevik skole
<b>HOLDNINGSSKAPENDE ARBEID</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gjennomgang av ordensreglement i klassen ved oppstart hvert skoleår.</li> <li>• Klassemøter/ring møter der elevmiljøet står på sakslisten</li> <li>• Klasserådsmøter der opplæring i elevrådsarbeid som fremmer et inkluderende læringsmiljø, står på sakslisten</li> <li>• Elevrådsmøter brukes til systematisk utvikling av elevmiljøet for å forbygge mobbing</li> </ul>	Kontaktlærere Elevråd
<b>ELEV MEDVIRKNING</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Elevene får komme med forslag til hvilke metoder de skal bruke i ulike emner.</li> <li>• Hvert trinn gjennomfører minst et gruppearbeid eller prosjekt hvert halvår.</li> <li>• Elevene får komme konkrete innspill til terminplan og årsplan.</li> <li>• Lærer tilrettelegger for at de kan bruke digitale verktøy når det er mulig.</li> <li>• Lærerne tilrettelegger for elevstyrte timer i klasser hvor dette er mulig. Alt opplegg bør godkjennes av lærer.</li> <li>• Lærerne jobber med ulike metoder. På Fevik skole ønsker vi å ha et fokus på aktiv læring.</li> <li>• Lærerne har fokus på sosiale aktiviteter inne i klasserommet, dette skaper trygghet og et godt miljø.</li> </ul>	Alle ansatte

<b>VURDERING</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Lærer legger vekt på å være konkrete og forklare elevene hvorfor de skal lære. Formålet med læringen.</li> <li>Lærere tar i bruk egenvurdering som metode.</li> <li>Elevene får være med i prosessene når det lages spørsmål til prøvene.</li> <li>Fevik skole har som mål at elevene bør få tilbakemelding på prøver og innleveringer innen en måned. Fevik skole bruker varierte metoder og vurderingsformer.</li> </ul>	Alle lærere
<b>FØLGE MED OG GRIPE INN</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Følge med på trivselen blant elevene i klassen og vær spesielt oppmerksomme på elever som ikke ser ut til å ha det bra.</li> <li>Kontaktlærer starter undersøkelser i sin gruppe for å avdekke. Når det oppdages, griper de inn og varsler ledelse, om det er behov for dette.</li> </ul>	Alle
<b>FOKUS PÅ TRIVSEL OG RELASJONSBYGGING</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tett oppfølging av elever gjennom hele skoledagen</li> <li>Individuelle samtaler</li> <li>Gruppesamtaler</li> <li>Samarbeid med blant annet kontaktlærere, helsesøster og MOT</li> </ul>	Alle
<b>OPPFØLGING AV ELEVUNDERSØKELSE</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kontaktlærer får innsyn i konkrete data rundt mobbing i sin gruppe. Deretter undersøker de for å avdekke.</li> </ul>	Fagleder 5 – 7
<b>LIVET-TIMEN:</b> Link til livet Det er mitt valg Spinnville følelser Kort fortalt - youtubekanal Reddbarna.no Barnevakten.no Læringsmiljøsenderet	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dette integreres i livsmestring i de ulike fagene.</li> </ul>	Kontaktlærere
<b>TRIVSELSSKJEMA</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vi avdekker mobbing/mistrivsel og har skriftlig dokumentasjon på at elevene/foreldrene er blitt hørt. Gjennomføres på utviklingssamtaler høst og vår.</li> <li>Leveres til sosiallærere hver vår.</li> </ul>	Kontaktlærere Sosiallærere



<b>SOSIALE SPILLEREGLER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Regler på trinnene/ i gruppene som har med trivsel og trygghet å gjøre.</li> <li>• Voksenpersoner bidrar til å løse konflikter når de oppstår</li> </ul>	Alle
<b>ELEVSAMTALER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle elever skal ha minst to enesamtaler i løpet av året.</li> <li>• Mobbing tas opp som tema under alle enesamtaler med elevene.</li> </ul>	Kontaktlærere
<b>SKOLE-HJEM SAMARBEID</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Utviklingssamtaler en gang hvert halvår</li> <li>• Trygghet og trivsel skal være fast tema på utviklingssamtalene.</li> <li>• Mobbing tas opp i utviklingssamtalene med elever og foresatte.</li> <li>• Foresatte oppfordres til å melde fra til skolen straks de får mistanke om at eget barn eller andres barn blir plaget på skolen eller på skoleveien</li> <li>• Alle meldinger som kommer til skolen fra foresatte, skal tas på alvor og undersøkes etter oppsatte rutiner</li> </ul>	Alle
<b>TRINNMØTER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Trinnmøter hvert semester der elevenes trivsel blir tatt opp/drøftet</li> <li>• Fokus på positive hendelser «Godt nytt» i oppstarten i møtene</li> </ul>	Lærerne på trinnet og skolens ressursteam
<b>FRIMINUTT</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Godt og tilstrekkelig tilsyn i friminuttene</li> <li>• De voksne skal være i bevegelse og sørge for at alle områder er ivaretatt.</li> <li>• Elevene skal være kjent med ordensreglementet.</li> <li>• De voksne har ansvar for å veilede barn og ungdoms i sosiale relasjoner.</li> </ul>	Alle
<b>TRIVSELSUNDERØKELSE</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Det skal gjennomføres trivselsundersøkelse en gang i semesteret på alle trinn</li> <li>• Elevundersøkelsen fra U.dir. gjennomføres på 7. -10. trinn</li> <li>• Gjennomgang av resultatene for kollegiet</li> <li>• FAU og foresatte informeres om resultatene</li> <li>• Resultatene følges opp</li> </ul>	Kontaktlærer Sosiallærere Lærerne på trinnet Ledelsen

<b>SOSIOGRAM</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>I sosiogrammet kan vi se hvilket nettverk elevene har. På denne måten kan vi sette i gang tiltak for å ivareta de som ikke har noe nettverk.</li> <li>Resultatene diskuteres på trinnteamene.</li> <li>Dette gjennomføres to ganger per år. (3.-10. trinn får det i Spekter.)</li> </ul>	Kontaktlærere Sosiallærere kobles inn ved behov
<b>SPEKTER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>3. – 10. trinn gjennomfører Spekter en gang i halvåret.</li> <li>Resultat følges opp.</li> <li>Hvert team gir en oppsummering til sin fagleder.</li> <li>Dersom krenkelser blir oppdaget følges kapittel 9A rutiner for aktivitetsplikten inn.</li> </ul>	Kontaktlærere Fagledere Rektor
<b>KARTLEGGING AV LÆRER-ELEV RELASJON</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Denne undersøkelsen tas for å ivareta at hver enkelt elev har en god voksen relasjon.</li> <li>Lærerne på ungdomstrinnet setter opp en oversikt over hvilke elever de har samtalt med i løpet av en dag. Dette for å kartlegge hvilke barn som blir snakket med i løpet av en dag.</li> <li>På team tar hvert trinn</li> </ul>	Lærere på trinnet
<b>TRINNMØTER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Jevnlige trinnmøter der elevenes trivsel blir tatt opp</li> </ul>	Lærerne på trinnet
<b>SAMARBEID MED KREFTFORENINGEN</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Knytte kontakt mellom kreftforeningen og barn som opplever å miste foreldre i kreft. Informere om «Treffpunkt» som arrangeres på Arendal bibliotek.</li> </ul>	Aktuelle lærere Sosiallærere
<b>SAMTALER MED ELEVER I VANSKELIGE LIVSSITUASJONER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Se krisehåndbok</li> </ul>	Sosiallærere Kontaktlærere
<b>SMÅSKOLEN 1. – 4. TRINN</b>		
<b>FADDERORDNING</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>6. trinn er faddere for 1. trinn</li> </ul>	Lærerne på 1. og 6.trinn
<b>TL PROGRAM</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Trivselsleder fra 4.-7.trinn setter i gang lekaktiviteter i storefri for elevene.</li> </ul>	Ansvarlige lærere Ledelsen Miljøteam
<b>TO-HJEM GRUPPER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Samtaleforum hvor barn som har skilte foreldre får muligheten til møtes å snakke om utfordringer de møter på i hverdagen.</li> </ul>	Sosialpedagogisk rådgiver Helsesykepleier Miljøpersonell

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dette gjennomføres på 4.trinn.</li> </ul>	
<b>JENTESNAKK</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Samtaler som har som mål å bygge jentemiljøet sterkt og robust.</li> </ul>	Sosiallærer/Fagleder 1.- 4.trinn
<b>MELLOMTRINNET 5.-7.TRINN</b>		
<b>FADDERORDNING</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 6. trinn er faddere for 1. trinn</li> </ul>	Lærerne på 1. og 6.trinn
<b>TO-HJEM GRUPPER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Samtaleforum hvor barn som har skilte foreldre får muligheten til møtes å snakke om utfordringer de møter på i hverdagen.</li> <li>• Dette gjennomføres på 7.trinn.</li> </ul>	Sosiallærer Helsesykepleier Miljøpersonell
<b>FOTBALLBANEN EGEN INSPEKSJONSVAKT</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vi voksne tar ansvar og hindrer konflikter i et område vi vet at det pågår mye.</li> </ul>	Inspeksjonsvakten som skriver seg på den oppgaven.
<b>TL PROGRAM</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Trivselsleder fra 4.-7.trinn setter i gang lekaktiviteter i storefri for elevene.</li> </ul>	Ansvarlige lærere Ledelsen Miljøteam
<b>UNGDOMSTRINNET</b>		
<b>TO-HJEM GRUPPER</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Samtaleforum hvor barn som har skilte foreldre får muligheten til møtes å snakke om utfordringer de møter på i hverdagen.</li> <li>• Dette gjennomføres på 10.trinn.</li> </ul>	Helsesøster Miljøpersonell
<b>MOT</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• MOT timer flere ganger i året</li> </ul>	MOT koordinator
<b>SKOLEFRITIDSORDNING (SFO)</b>		
<b>TETT SAMARBEID SKOLE-SFO</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Miljøarbeidere og miljøterapeuter fra SFO deltar på trinnteam</li> <li>• SFO leder deltar på avdelingsmøter</li> </ul>	Miljøterapeuter Miljøarbeidere Lærere
<b>SKOLE-HJEM SAMARBEID</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Miljøterapeuter og miljøarbeidere som følger barn med særskilte behov, deltar på utviklingssamtaler etter behov.</li> <li>• SFO deltar med informasjon på 1.- 4.trinns foreldremøter.</li> </ul>	Miljøterapeuter Miljøarbeidere SFO leder

## 8 Skolens aktivitetsplikt (opplæringsloven § 9A-4 og § 9A-5)

Skolens forebyggende arbeid skal både bidra til at krenkelsers ikke skjer og fremme helse, trivsel og læring for alle elever. Når noen likevel opplever at de ikke har et trygt og godt skolemiljø, inntreer det bestemte aktivitetsplikter for skolen. Hensikten er å gjenopprette det trygge og gode skolemiljøet for den eller de elevene det gjelder. Bestemmelsen om disse pliktene finner vi først og fremst i opplæringsloven § 9A-4:

***Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.***

***Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.***

***Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøke saka.***

***Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.***

***Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå:***

***Kva problem tiltaka skal løyse***

***Kva tiltak skolen har planlagt***

***Når tiltaka skal gjennomførast***

***Kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka***

***Når tiltaka skal evaluerast.***

***Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd***

---

Utdanningsdirektoratet har på sine hjemmesider beskrevet hva som ligger i de ulike aktivitetspliktene (hentet fra lovforarbeidene). Dette er gjengitt nedenfor, og kan brukes aktivt av skolene i refleksjonsarbeid og i konkrete saker.

## **8.1 Følge med-plikten**

Alle som arbeider på skolen har en plikt til å følge med på hva som skjer på skolen og gripe inn hvis de ser krenkelser som for eksempel mobbing, vold utestenging/utfrysing, trakassering. Dette gjelder først og fremst alle med en arbeidskontrakt med skolen eller skoleeier, uavhengig av om arbeidsforholdet er fulltid eller deltid, fast eller midlertidig, kortvarig eller langvarig. Det gjelder også for andre ansatte hos en ekstern tjenesteleverandør. Det er ikke avgjørende om du mottar lønn for arbeidet, du har uansett plikt til å følge med dersom du regelmessig arbeider på skolen og du har kontakt med elevene.

Dette gjelder blant annet

- lærere
- ansatte i skoleadministrasjonen
- miljøarbeidere
- helsesøster
- assistenter
- vaktmestere
- renholdere
- kantinemedarbeidere
- aktivitetsledere
- kursholdere i skolefritidsordningen
- frivillige
- lærlinger
- praksisstudenter

### Kjennetegn på god praksis

Følge-med-plikten innebærer en plikt for den enkelte til å være årvåken og aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom. At ansatte følger med er en nødvendig forutsetning for at de skal få mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Sammen med plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø, jf. § 9A-3, annet ledd, forutsetter følge-med-plikten for eksempel at det gjennomføres inspeksjon på skolens område, tilsyn i garderobes og at det er en lav terskel for å bry seg med hva elevene driver med.

Det avgjørende for vurderingen er hvordan eleven opplever å ha det mens han eller hun er på skolen, SFO eller leksehjelptilbudet.

## **8.2 Gripe inn-plikten**

Skolene skal ha nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men også mot mindre alvorlige krenkelser. Kunnskapsdepartementet har valgt å ta prinsippet om nulltoleranse inn i opplæringsloven for å understreke hvor viktig det er at skolen har tydelige holdninger på dette området.

### Gripe inn umiddelbart og stopp krenkelser

Hvis du som ansatt i skolen overhører for eksempel hatytringer eller observerer mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking, skal du gripe inn umiddelbart og stoppe situasjonen. Det kan for eksempel dreie seg om å stanse en slåsskamp eller annen fysisk krenkelse, om å stanse en utfrysningssituasjon eller stanse og irettesette elever som kaller andre stygge ting. Plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulige å gjennomføre. Det betyr at ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen, med mindre det er nødrett eller nødverge.

### Ikke alle kritiske utsagn og uenigheter er krenkelser

Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Skolens oppgave er også å lære elever å tenke kritisk og å respektere andres meninger og overbevisninger.

### Alle ansatte på skolen har plikt til å gripe inn

Alle som arbeider på skolen har en plikt til å gripe inn hvis de ser krenkelser, som for eksempel mobbing vold utestenging/utfrysing, trakassering. Dette gjelder først og fremst alle med en arbeidskontrakt med skolen eller skoleeier, uavhengig av om arbeidsforholdet er fulltid eller deltid, fast eller midlertidig, kortvarig eller langvarig. Men det gjelder også for andre ansatt hos en ekstern tjenesteleverandør. Det er ikke avgjørende om du mottar lønn for arbeidet, du har uansett plikt til å gripe inn dersom du regelmessig arbeider på skolen og du har kontakt med elevene.

Dette gjelder blant annet

- lærere
- ansatte i skoleadministrasjonen
- miljøarbeidere
- helsesøster
- assistenter
- vaktmestere
- renholdere
- kantinemedarbeidere
- aktivitetsledere
- kursholdere i skolefritidsordningen
- frivillige
- lærlinger
- praksisstudenter

### Bruk av fysisk makt

I mange tilfeller kan plikten til å gripe inn kreve bruk av fysisk makt og tvang. Et typisk eksempel på dette kan være når du skal stoppe en slåsskamp. I slike tilfeller er det viktig å være klar over at skoler ikke har hjemmel til bruk av tvang i opplæringsloven.

Bruk av fysisk makt er begrenset av

- straffelovens bestemmelser
- deler av opplæringsloven som fastslår at elever ikke skal refses fysisk eller utsettes for annen krenkende behandling
- barnekonvensjonen

Plikten til å gripe inn må derfor vurderes opp mot grensen til hva som er lovlig.

Reglene om nødrett og nødverge kan likevel gi grunnlag for å gripe inn på en slik måte som ellers er ulovlig. Denne unntaksregelen er veldig streng. Det er bare adgang til å bruke retten til nødverge og nødrett i helt ekstraordinære tilfeller, for eksempel der man må ty til vold for å forsvare liv og helse.

## **8.3 Varslingsplikten**

### **8.3.1 Elever som krenker elever**

Alle som jobber på skolen skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette skal sikre at rektor får oversikt over hvordan elevene har det på skolen og vil være et godt utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker.

Rektor kan delegere oppgaven om å ta imot varsler til en annen person på skolen, men kan ikke delegere ansvaret. Rektor har ansvaret for at varslingene håndteres på en forsvarlig måte.

På vår skole er varslingsrutinen slik:

Når det skal varsles:

1. Mistanke eller kunnskap om mindre alvorlige saker: innen skoleslutt samme dag
2. Mistanke eller kunnskap om alvorlige saker: umiddelbart

Skolens ledelse må undersøke saken etter et varsel. Foresatte/elev kan melde saken videre til Statsforvalteren etter fem arbeidsdager hvis de ikke opplever seg ivaretatt.

Hvem det skal varsles til: Sosiallærere (Velg den fagleder som er ansvarlig for din avdeling)

Hvor finner du varslings skjema: På fellesområdet (U)/under personal/planer og maler/9A

Hvordan arkiveres varselet: Se vedlegg 5 i dette dokumentet

### Lav terskel

Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Plikten til å varsle rektor gjelder for all mistanke (ikke avhengig av alvorlighetsgrad). Det kan for eksempel:

- basere seg på observasjoner av elevene
- tilbakemeldinger i undersøkelser
- beskjeder fra foreldre eller medelever
- aktivitet i sosiale medier
- at en elev sier fra at han eller hun ikke trives på skolen

### **8.3.2 Ansatte som mobber/krenker elever**

Elevundersøkelsen og forskning viser at det forekommer at voksne krenker elever på skolen. I Grimstad oppgir elevene i elevundersøkelsen fra 2020 at 1,6 prosent av de ansatte på skolen mobber eller krenker elevene. Dette kan være svært ødeleggende for et barn, og lovgiver har ved lovendringen i 2017 innført en skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider på skolen krenker en elev. Denne bestemmelsen finner vi i opplæringsloven § 9A-5:

***Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande strak varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.***

Her fremgår det at hvis du mistenker eller ser at en ansatt krenker en elev, skal du straks varsle rektor **som igjen skal varsle skoleeier**. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker en elev, skal den ansatte varsle skoleeier direkte.

Varslingen til **skoleeier** skal foregå på samme måte for alle skolene slik:

Se vedleggene 5 og 8 i dette dokumentet.

Rutinebeskrivelse/dokumenthåndtering beskrives for både saker der skolene skal varsle skoleeier på grunn av at saken anses som alvorlig, samt for saker knyttet til mistanke om at voksne krenker elever. I vedlegg 8 beskrives *prosedyren* for samarbeid mellom skolenivå og kommunenivå knyttet til saker som skal varsles til skoleeier. I vedlegg 9 har vi utarbeidet en prosedyre rettet spesielt for håndtering av den/de ansatte

Det kan tenkes at du opplever det som vanskelig å varsle rektor eller skoleeier om at en kollega krenker en elev. Her må det understrekes at det uansett er svært viktig at slik mistanke og kjennskap blir varslet. Det er uakseptabelt at noen elever opplever å bli krenket av voksne. Slike krenkelser kan få store virkninger for eleven det gjelder.

Krenkelser fra voksne kan for eksempel være når:

- En elev opplever en uforklarlig forskjellsbehandling (straff)
- En elev opplever latterliggjøring
- Elev opplever verbale ytringer mot seg
- Elev opplever å ikke bli anerkjent eller respektert

### **8.3.3 Strengere taushetsplikt for helsepersonell**

Helsesøster og annet helsepersonell er underlagt en strengere taushetsplikt enn andre ansatte på skolen. De har strengere taushetsplikt når det gjelder opplysninger om elevene. Hvis en helsesykepleier på skolen har opplysninger om at en elev ikke trives på skolen, og verken eleven eller foreldrene samtykker til at helsesykepleier får lov til å varsle rektor, er helsesykepleieren bundet av taushetsplikten.

## **8.4 Undersøkelsesplikten**

### Hvis noen sier ifra at de ikke har det bra, skal vi alltid undersøke

Hvis noen som jobber i skolen ser eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt, skal de undersøke saken med en gang. Undersøkelse i denne sammenheng handler om å få bekreftet eller avkreftet mistanke (for eksempel snakke med dem det gjelder). Hvis du etter en slik undersøkelse ikke får avkreftet mistanke om at det for eksempel har skjedd en krenkelse, har du varslingsplikt. Skolens ledelse må deretter foreta mer omfattende undersøkelser for å få belyst saken ytterligere og eventuelt sette inn egnede tiltak.

Hvis elever selv sier ifra om at de ikke har det bra, skal skolen alltid undersøke saken nærmere. Det er helt nødvendig for å kunne sette inn gode, egnede tiltak. Hvor grundige undersøkelsen skal være er avhengig av skjønn, formålet med undersøkelsene og hvilken situasjon man står ovenfor i hvert enkelt tilfelle.

### Det kreves mer av ansatte med omsorgsroller

Når det gjelder plikten til å undersøke, kreves det mer av personer som har en omsorgsrolle overfor elevene, som for eksempel lærere, miljøarbeidere og rektor enn av personer med andre typer arbeidsoppgaver på skolen som for eksempel vaktmestere eller renholdsarbeidere.

### Ansatte som krenker



Hvis en ansatt er den som mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev er det enda strengere krav til å undersøke saken umiddelbart.

### Finn ut hva som ligger bak elevens opplevelse, ikke fremskaff bevis

Plikten til å undersøke betyr at skolen skal undersøke elevens **opplevelse** av skolemiljøet.

***Skolen skal ikke skaffe og vurdere bevis for eller mot at eleven er blitt krenket eller mobbet.***

---

Undersøkelsene må ha som formål å få frem *fakta* om situasjonen og hva som påvirker hvordan eleven *opplever* skolemiljøet.

Det kan være aktuelt å undersøke hendelser tilbake i tid eller forhold utenfor skolen, dersom disse påvirker elevens hverdag på skolen.

### Elevens medvirkning og rett til å bli hørt

Skolen skal sørge for elevenes medvirkning når de undersøker saker. Dette skal gjøres ved at involverte elever blir hørt. Elevene har også rett til *ikke* å fremme sine synspunkter. I kommunens saksbehandlingssystem (P360) er det lagt inn standardtekst – intervjuguide, på barnesamtaler.

Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten. Dette fremgår av barnekonvensjonen artikkel 3.

Skolen kan be skoleeier om bistand til barnesamtaler.

### Utdanningsdirektoratets tips til gode samtaler

Skolen kan ha samtaler med de elevene det gjelder, andre elever, ansatte og foreldrene.

I slike samtaler er det viktig å være bevisst på hvilke ord man bruker og hvordan man skaper en god og trygg stemning.

Tips til en god samtale kan være å

- avklare forventningene til samtalen
- passe på at du snakker med forståelige ord
- gi den du snakker med tid til å tenke
- være bevisst på eget kroppsspråk
- stille åpne spørsmål for å få frem barnets opplevelse
- be en kollega om å gi tilbakemelding på hvordan du fremstår i slike typer samtaler

Det kan også være nyttig å stille seg noen spørsmål i forkant av samtalen som

- hva må vi snakke om før samtalen?
- hva vet vi, hva tar vi med oss inn?
- hva vet vi som vi ikke kan fortelle videre av personvern hensyn?
- hva er målet med den første samtalen?
- hvem er samtalen for?
- hva er tegn underveis på at vi har en god samtale?

## **8.5 Plikten til å sette inn egnede tiltak**

Skolen har plikt til å

- sette inn egnede tiltak for alle elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak
- følge opp tiltakene
- evaluere virkningen av tiltakene
- legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig

Dette er også i samsvar med god pedagogisk praksis. At skolen følger denne plikten er viktig både for enkelteleven, men også for skolemiljøet som helhet. Et godt skolemiljø er en forutsetning for at elevene får utvikle seg faglig og sosialt.

Det er alltid elevens egen opplevelse av at han eller hun ikke har et trygt og godt skolemiljø som utløser tiltaksplikten. Det er skolens ansvar å fange opp at elevene sier ifra om at de ikke har det bra på skolen. Skolen skal ikke bagatellisere elevenes opplevelse av sitt eget skolemiljø. Skolen skal aldri avvise eller underkjenne en elevs opplevelse av utrygghet eller mistriivsel på skolen. Skolen skal ikke stille strenge krav til hva det innebærer å si fra, eller til at elevene skal bruke de rette begrepene. Det er nok at noen forteller muntlig at de ikke har det bra på skolen eller at de utsettes for noe de opplever som vanskelig.

Skolens tiltaksplikt går lenger enn å kun ta tak i situasjoner der elevene selv sier fra og ber om hjelp. Tiltaksplikten kan for eksempel utløses av undersøkelser skolen har utført eller hvis noen observerer at en elev ikke har det trygt og godt.

Det er en del av skolens faglige vurdering å ta stilling til hvilke tiltak som er egnet, også der eleven er motvillig. Skolen er uansett forpliktet til å vurdere barnets beste og *det kan i noen tilfeller være barnets beste å sette inn tiltak selv om eleven ikke ønsker dette selv*. Husk også i denne sammenhengen at skolen aktivt skal ta rede på hva eleven mener og høre hva de har å si.

### Hva er egnede tiltak?

For å finne frem til egnede tiltak er det viktig å ivareta barnas rett til å bli hørt og hensynet til barnets beste. Det er viktig å vurdere hvilke tiltak som ivaretar barna interesser best mulig.

### Eksempler på bruk av faglig skjønn

De ansatte i skolen må bruke sitt faglige skjønn når de skal vurdere hvilke tiltak de skal sette inn.

- Ta utgangspunkt i årsakene til problemene og vær bevisst på at alle saker er unike og kan ha sammensatte problemstillinger.
- Tilpass tiltakene til den konkrete saken. Et tiltak som har fungert godt for en elev trenger ikke å fungere for en annen elev i samme situasjon.
- Ofte vil det være behov for å sette inn flere tiltak samtidig for å kunne løse et problem (for eksempel på individ, gruppe og system-nivå). I disse tilfellene kan tiltakene sett i sammenheng styrke hverandre og sørge for at eleven får det trygt og godt på skolen.

### Faglig skjønn krever kompetanse

Det er en forutsetning at de ansatte på skolene har oppdatert kompetanse om skolemiljø og hvordan mobbing og andre krenkelser arter seg, i tillegg til at de har god kjennskap til regelverket. Vi skal bruke kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Det er rektors ansvar å følge opp at de ansatte på skolen har denne kompetansen. Kommunen har ansvar for å sørge for at skolene har denne kompetansen.

### Hvem kan tiltakene rette seg mot?

Tiltakene kan rettes mot

- den som blir mobbet eller krenket
- den eller de som mobber eller krenker
- tilskuere
- gruppe- eller klassemiljøet
- hele skolemiljøet

I de fleste tilfellene er det behov for å sette inn tiltak mot flere av gruppene. Tiltakene bør ikke utelukkende rette seg mot dem som opplever mistriivsel på skolen. Rettspraksis i mobbesaker og forskning viser at skolene også bør sette inn tiltak mot dem som mobber, krenker eller på annen måte bidrar til at andre ikke har det trygt og godt på skolen. Eksempler på tiltak kan være direkte inngripen når en elev blir mobbet, konfronterende og individuelle samtaler med de involverte og samtaler med foreldrene. I saker på skolen hvor det er avdekket mobbing, bør normalt konfronterende samtaler være et av tiltakene for å stoppe mobbingen.

### Skolebytte som tiltak i skolemiljø saker

Av og til kommer spørsmålet om skolebytte opp når en elev blir utsatt for mobbing eller andre former for krenkelser. Dette kan være et tiltak, men i Grimstad kommune er det ønsket at skolene klarer å løse disse sakene på elevens nærscole. På den måten kan elevene fortsette å gå på skole i sitt nærmiljø, samtidig som skolene stadig blir bedre til å forebygge og håndtere krenkelser når de oppstår. Skolebytte bør derfor være et av de siste tiltakene som settes inn og bør i utgangspunktet ikke vurderes før etter initiativ fra foresatte eller eleven selv.

Det er skoleleder på ønsket skole som fatter vedtak om skolebytte i Grimstad kommune. Når søknader om skolebytte har sin årsak i elevens skolemiljø, vil skoleeier og skoleleder samarbeide om vedtaket. Vedtak om rett til skolebytte er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven (fvl) § 2b, og forvaltningslovens saksbehandlingsregler skal derfor følges. For øvrig fattes avgjørelsen med hjemmel i opplæringsloven (oppl) § 8-1, tredje ledd. I denne bestemmelsen gir lovgiver kommunen anledning til (etter søknad) å ta eleven inn på annen skole enn nærskolen.

Lovgiver åpner også for å flytte en elev mot sin vilje til annen skole enn nærskolen. Dette fremgår av opplæringsloven § 8-1, fjerde ledd. Vilkåret er da at hensynet til *andre* elever tilsier en flytting. I bestemmelsen fremføres mobbing som et eksempel. Før det blir gjort vedtak, skal en ha prøvd andre tiltak. Kommunen må se hen til barnekonvensjonen artikkel 3 om elevenes beste, samt barnekonvensjonen artikkel 12 som handler om elevens rett til å bli hørt.

### Aktivitetsplan i skolebyttesaker når grunnen til skolebytte er elevens skolemiljø

Av og til kan det oppstå ettervirkninger for en elev som har blitt utsatt for mobbing eller annen krenkelse – eventuelt utsatt andre for mobbing eller krenkelser. Det kan oppstå traumer eller andre psykiske eller somatiske reaksjoner, utfordringer knyttet til å inngå i nye vennsksapsrelasjoner eller at eleven rett og slett ikke er trygg.

**I Grimstadskolen skal mottakerskolen derfor alltid opprette et en aktivitetsplan for en elev som har bytte skole fordi vedkommende har vært involvert i mobbing eller annen krenkelse på tidligere skole.**

Planen må være konkret og ha fokus på å følge med på eventuelle utfordringer som måtte komme. Det er viktig at skolen vurderer tiltak som å kople på andre instanser i kommunen (for eksempel helse) med tanke på å kunne agere tidlig og på den måten for eksempel forhindre at det utvikles diagnoser og/eller bekymringsfullt skolefravær. Tiltakene må evalueres jevnlig på vanlig måte. Det kan i noen tilfeller være hensiktsmessig å ha en aktivitetsplan «åpen» så lenge eleven er tilhørende på den aktuelle skolen.

### Tiltakene skal være lovlige

Tiltaksplikten gjelder så lenge det finnes egnede tiltak som kan gi eleven et godt og trygt skolemiljø. Tiltaket skal, i tillegg til å være egnet, også være lovlig. Skolen kan for eksempel ikke bruke tvang og eleven eller foreldrene kan ikke samtykke til at loven brytes. De aller fleste tiltak som settes inn i en sak om elevers skolemiljø krever ikke en egen lovhjemmel eller enkeltvedtak. Tiltak som begrenser enkeltelevers rettigheter etter loven eller pålegger nye plikter, krever imidlertid hjemmel i lov. Noen ganger kan det også være at enkelte tiltak, som for eksempel skolebytte, krever enkeltvedtak. Bruk av sanksjoner på skolen skal ha hjemmel i ordensreglementet, og det er ikke tillatt å bruke andre sanksjoner enn det som er fastsatt der. Husk at barnekonvensjonens artikler om barnets beste og barnets rett til å bli hørt gjelder også når man skal vurdere egnede tiltak.

### Hva med skoleveien?

Rett og plikt til opplæring gjør at elevene må komme seg til og fra skolen. Derfor må skolen i større grad enn på andre arenaer utenfor skolen sette inn tiltak her. Det kan for eksempel gjøres ved at noen voksne holder tilsyn enkelte steder eller at det blir opprettet følgegrupper. *I Grimstad gjelder også skolens ordensreglement på skoleveien.*

### Hvor lenge skal tiltakene vare?

Tiltaksplikten løper så lenge en elev opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt og det finnes egnede tiltak som kan settes inn.

Dersom tiltakene ikke har oppnådd formålet, må skolen fortsette arbeidet og vurdere om tiltaksperioden skal forlenges eller om det skal settes inn flere eller andre tiltak.

### Skolen skal vurdere om tiltakene virker

Skolen skal følge opp saken og evaluere om tiltakene de har satt inn har ført til at eleven har fått det bedre på skolen. Det er lurt å involvere eleven og eventuelt foreldrene i evalueringen av tiltakene. Hvis evalueringen viser at eleven fortsatt ikke har det trygt og godt på skolen, skal skolen vurdere å sette inn andre eller mer intensive tiltak. Oppfølgingstiltak vil ofte også kunne være arbeid i skole- eller klasse miljøet.

### Oppfølgingstiltak

I oppfølgingen bør skolen vurdere om det er behov for å sette inn tiltak rettet mot senskadene som mobbing kan medføre. Her kan det være aktuelt med tiltak for å rehabilitere miljøet og de som har vært involvert.

Eksempler på skolens oppfølging av barn og unge som blir eller har blitt mobbet kan være å etablere et trygt miljø, støtte utviklingen av en god selvfølelse og gi hjelp til gode og positive samspillsrelasjoner. Hvis noen av de involverte har fått angst eller utviklet traumer, er det hensiktsmessig å gi terapeutisk oppfølging i samarbeid med instanser utenfor skolen, som for eksempel ABUP. Det er også viktig å følge opp de som har mobbet andre. Husk å understreke at det er handlingene deres som ikke kan aksepteres og ikke dem som person.

## **8.6 Hva er «alvorlige tilfeller» som skal meldes til skoleeier?**

Hva som er et alvorlig tilfelle vil bero på en skjønnsmessig vurdering ut fra formålet med varslingen. Eksempler på hva vi Grimstadskolen regner som alvorlig er:

- Saker der krenkelsene er særlig voldelige eller på andre måter svært integritetskrenkende
- Når flere elever alvorlig har krenket et enkeltelev
- Digital mobbing på tvers av skoler

- Grove trusler via for eksempel sosiale medier
- Når skolens ledelse over tid ikke har klart å løse saken

Listen er ikke uttømmende. Det kan være andre tilfeller som også må kategoriseres som «alvorlig» og som vil medføre at skolene har varslingsplikt til skoleeier.

Varsling til skoleeier knyttet til alvorlige tilfeller skal foregå slik:

Se vedlegg 5 i dette dokumentet. Vedlegg 8 beskriver håndteringen

## 8.7 Dokumentasjon

### Skolen må dokumentere hva som gjøres

Skolen må dokumentere skriftlig hva de gjør for å sørge for at elever har det trygt og godt på skolen. Dokumentasjonen skal sikre at:

- elever og foreldre får dokumentert at saken deres tas seriøst og at skolen forplikter seg til å hjelpe eleven
- Statsforvalteren raskt kan få oversikt hvis saken meldes dit
- saken er tilstrekkelig belyst ved eventuelle tilsyn, erstatningssaker eller straffesaker.

### Skolen har to dokumentasjonsplikter

1. dokumentere hvilke tiltak de planlegger å gjennomføre - gjennom en aktivitetsplan
2. dokumentere hva de har gjort for å følge opp delpliktene i hver enkelt sak, det vil si følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak

### Krav om aktivitetsplan

Aktivitetsplanen er en skriftlig plan som skolen må lage i det de får vite at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, enten gjennom undersøkelser på eget initiativ eller etter at en elev/foresatt selv sier fra. *Foreldre kan ikke forhindre at en slik arbeidsplan utarbeides.*

#### **I aktivitetsplanen skal det stå:**

- Bakgrunn for planen
- hvilket problem som skal løses
- hva skolen har planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som er ansvarlig
- når tiltakene skal evalueres

Utdanningsdirektoratet anbefaler også å ha med en oppsummering av samtalene med elever og foreldre. Det anbefales også å ha med en oppsummering av hva som er skolens vurderinger av saken.

Det vil variere fra sak til sak hvor mye som skal dokumenteres i den enkelte saken. Det vil for eksempel kunne være forsvarlig med en kortere og mer skjematisk aktivitetsplan i saker der skolen setter inn tiltak tidlig i prosessen og tiltakene er enkle, enn i saker der tiltakene og saksforholdet er mer sammensatt og komplekst.

*En aktivitetsplan trenger ikke å knytte seg opp mot en bestemt elev, men kan ta for seg en situasjon eller utfordring der flere elever er involvert.*

Aktivitetsplanen er en erstatning for enkeltvedtaket. I noen tilfeller vil det fremdeles være aktuelt å fatte enkeltvedtak. Dette gjelder i tilfeller som skolebytte og bortvisning.

I Grimstadskolen er det utarbeidet en felles mal for aktivitetsplan som skal brukes og som er lagt inn som standardtekst i Public 360. Malen er også vedlagt dette dokumentet. Malene for varsling og aktivitetsplan er utarbeidet slik at de også ivaretar dokumentasjonskravet knyttet til delpliktene følge med, gripe inn, varsle, undersøke og tiltak.

## 9 Profesjonsetikk

Arbeidet i skolen bygger på verdier og prinsipper nedfelt i universelle menneskerettigheter, spesielt FNs konvensjon om barnets rettigheter. Samfunnets mandat er at skolen skal fremme elevenes læring, utvikling og dannelse. Til dette arbeidet trengs det en høy grad av etisk bevissthet hos alle ansatte i skolen. Etisk bevissthet er kjernen i lærerprofesjonens integritet. I den nye overordnede læreplanen legges det vekt på å videreutvikle det profesjonelle læringsfellesskapet i kollegiet. Ansattes lojalitet ligger først og fremst hos elevene. Etisk refleksjon og dialog med alle ansatte er derfor viktig for å skape en samhandlingskultur. Det kan likevel i noen tilfeller bli nødvendig å varsle når en ansatt oppdager kritikkverdige forhold på arbeidsplassen, for eksempel når en opplever at elever blir krenket av en kollega eller andre elever. Det krever mot å varsle ledelsen i slike tilfeller, men dette er noe som forventes av en profesjonell medarbeider.

## 10 Tverrfaglig samarbeid i vanskelige saker

Arbeidet med å løse vanskelige saker knyttet til elevenes skolemiljø kan være svært krevende for en skole. I noen «9A-saker» erfarer vi at elevene som krenker eller blir utsatt for krenkelser også har helsemessige utfordringer og diagnoser. Skolen vil normalt trenge et godt tverrfaglig samarbeid i de vanskelige sakene.

I opplæringsloven §15-8, første ledd har skolene en plikt til samarbeid med kommunale tjenester:

***Skolen skal samarbeide med relevante kommunale tenester om vurdering og oppfølging av barn og unge med helsemessige, personlige, sosiale eller emosjonelle vanskar***

---

I Grimstad kommune har vi tre viktige arenaer/team som skolene bruker i skolemiljø saker.

### 10.1 Skolens ressursteam

Skolens ressursteam består av enhetsleder (rektor), fagleder, spes.ped. koordinator og sosiallærer. PPT møter en gang i måneden.

Disse møtene skal ha et hovedfokus på *systemrettet* arbeid i skolene med tanke på bedre ordinær undervisning og redusert spesialundervisning, samt utfordringer knyttet til elevenes skolemiljø. Eventuelle henvisninger fra skolen til PPT skal alltid drøftes i dette forumet.

Kontaktlærer har et ansvar for å bringe saker inn for ressursteamet, etter å ha hatt dialog med foresatte om elevens situasjon.

### 10.2 Basisteam

Basisteamet består av skolens ledelse, sosiallærer, PP-tjeneste, helsesøster og barnevern. Representanter fra andre enheter trekkes inn ved behov. Enhetsleder (rektor) på skolene har ansvar for innkalling, referat og møteledelse. Som hovedregel inviteres foreldre og barna til å delta på møtet når deres sak behandles. Saker skal ikke drøftes anonymt.

Grimstad kommunes arbeid med basisteam innebærer at hver skole har sitt eget basisteam.

Målet for arbeid i basisteam er å gi barn og unge som har behov for ulike tjenester fra kommunen et best mulig tilbud ut fra en helhetlig forståelse av situasjonen. Det er et felles ansvar å gi hjelp og støtte til utsatte barn og unge i kommunen.

Basisteamet skal arbeide forebyggende for å bidra til at bekymring for barns oppvekstsituasjon blir avdekket tidlig og at nødvendige tiltak blir gjennomført. I møtene kan det også tas opp generelle spørsmål og enkeltsaker som gjelder barn og unge i skole og nærmiljø.

### **10.3 Ressursteam mot mobbing**

Se punkt 10.4.

### **10.4 Om taushetsplikten ved samarbeid på tvers av sektorer i kommunen**

I oppvekstsektoren har vi erfart at det kan være utfordrende å samarbeide på tvers av sektorer når vi forvalter ulike lovverk knyttet til taushetsplikten. I opplæringsloven er det *forvaltningslovens regler* om taushetsplikt som gjelder, mens i helsesektoren er det *lov om helsepersonell*.

Uansett har vi en bestemmelse i opplæringsloven § 15-8, annet ledd som lyder:

***når det er nødvendig og forholdsmessig for å ivareta ansvaret etter første ledd, kan dei samarbeidande tenestene behandle personopplysningar, inkludert særlige kategoriar av personopplysningar og opplysningar om straffbare forhold***

---

### **10.5 Ressursteam mot mobbing**

Ressursteamets oppgave er å

- hjelpe elever, foresatte, skoler og barnehager som opplever komplekse og alvorlige mobbesaker.
- hjelpe elever og/eller foresatte som opplever at de ikke får den hjelpen de har krav på fra barnehagen eller skolen.

For mer informasjon: se vedlegg 6 i dette dokumentet

## **11 Skolens informasjonsplikt til elever og foreldre**

Informasjonsplikten fremgår av opplæringsloven § 9A-9.

***Skolen skal informere elevane og foredra om rettane i dette kapittlet. Skolane skal og informere om aktivitetsplikta etter §§ 9A-4 og 9a-5 og om høve til å melde sak til Fylkesmannen etter § 9A-6***

***Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.***

***Samarbeidsutvalget, skoleutvalget, skolemiljøutvalget, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet***

---

**Første ledd** i denne bestemmelsen er ny ved lovendringen i 2017. Skolene skal informere elever og foreldre om rettighetene etter kapittel 9A. Regelen skal sikre at elevene og foreldrene får nok informasjon til å vurdere om elevens rettigheter er oppfylt, og hvordan de kan gå frem for å sikre at rettighetene oppfylles. Informasjonen må gjøres tilgjengelig for alle. *Plikten til å informere er lagt inn som gjøremål i kommunens elektroniske internkontrollsystem 13.10.no*

Dersom det oppstår en konkret situasjon, må skolen også sørge for at informasjon blir gitt. Dette gjelder også når det er elever eller foreldre som henvender seg til skolen om skolemiljøet for barnet.

På vår skole informeres elever og foreldre på følgende måte:

- Skolens hjemmeside
- It`s learning
- Visma Flyt
- Telefon i konkrete enkeltsaker (rektor eller kontaktlærer)
- Foreldremøter
- Utviklingssamtaler
- Råd & utvalg
- Brosjyrer/skriv
- Annet?

## **12 Klage til Statsforvalteren på enkeltsaker (håndheving) § 9A-6**

Dersom retten til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt for en elev, kan saken meldes til Statsforvalteren (Statsforvalteren fikk nytt og kjønnsnøytralt navn 1. januar 2021. Det gamle navnet var Fylkesmannen). Bestemmelsen er hjemlet i § 9A-6:

***Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.***

***Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.***

***Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som Fylkesmannen meiner må til for å greie ut saka. Fylkesmannen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde.***



***Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Fylkesmannen si saksbehandling.***

***Kjem Fylkesmannen til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Fylkesmannen vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og Fylkesmannen skal følgje opp saka. Fylkesmannen kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 9A-12.***

***Avgjerda til Fylkesmannen er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.***

---

I forarbeidene til loven, Prop.57 L (2016-2017) til § 9A-6 kan vi merke oss:

- Saken må være tatt opp med rektor før den meldes til fylkesmannen
- Det stilles ingen formkrav til hvordan saken skal tas opp med rektor eller meldes til fylkesmannen. En melding kan både skje muntlig, skriftlig, på papir eller elektronisk.
- For at fylkesmannen skal kunne behandle saken, må eleven og skolen det gjelder være navngitt
- Eleven kan uavhengig av alder melde saken til fylkesmannen uten samtykke eller kjennskap fra foreldre
- Foreldres rett til å melde saken gjelder uavhengig av hvem barnet bor fast hos
- Elever eller foreldre kan peke ut en annen person til å melde saken til fylkesmannen, på elevens vegne
- Barnevernet kan melde saken til fylkesmannen ved omsorgsovertakelse, flytteforbud og akutt plassering (opplæringsloven § 15-6)

Bestemmelsen gir eleven og foreldrene rett til å få realitetsvurdert spørsmålet om skolen har oppfylt sin aktivitetsplikt hos Statsforvalteren.

Statsforvalteren skal *ikke* prøve om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt etter § 9A-2. Dette er et spørsmål som ikke kan overprøves ettersom det er elevens egen opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende.

Statsforvalteren skal derimot utrede fakta i saken og gjøre en faglig vurdering av om *skolen har gjort det som med rimelighet kunne forventes* ut fra tilgjengelig kunnskap og kravene i regelverket.

Statsforvalteren har myndighet til å vedta hva skolen skal gjøre for å sikre at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Vedtaket rettes mot skoleeier, men vil som regel kreve aktivitet på skolen.

Statsforvalterens vedtak er et enkeltvedtak i henhold til forvaltningsloven § 2b og kan påklages til Utdanningsdirektoratet. Skolen eller skoleeier har ikke klagerett.

## **13 Brukermedvirkning**

### **13.1 Elevrådet**

Reglene om elevråd i grunnskolen finner vi i opplæringsloven § 11-2 og § 9A-8.

Alle skoler skal ha et elevråd som representerer elevene. Representantene skal velges senest tre uker etter at skolen har tatt til om høsten. Det er elevrådet sin oppgave å representere elevene på skolen overfor rektor og andre som bestemmer på skolen.

### Hvem kan være med?

I barneskolen skal det være med elever fra 5., 6. og 7. trinn i elevrådet. Yngre elever kan også bli valgt. I ungdomsskolen skal det være med elever fra alle trinn.

Elevene skal ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Dette er regulert i opplæringsloven § 9A-8.

**Informasjon om sammensetning av skolens elevråd legges på skolens hjemmeside sammen med sakliste for møtene.**

### **13.2 FAU**

FAU er forkortelse for Foreldrerådets arbeidsutvalg. Alle foreldre/foresatte som har barn på skolen, er medlemmer av Foreldrerådet. Foreldrerådet velger et arbeidsutvalg (FAU) og FAU fungerer som styre for Foreldrerådet.

FAU er et lovpålagt organ. Det er regulert i opplæringsloven § 11-4. Retten til medvirkning knyttet til elevenes psykososiale skolemiljø er også nedfelt i § 9A-9.

FAUs medlemmer velges for to år.

### Hvorfor skal skolen ha et FAU?

Foreldremedvirkning i skolen bygger på det faktum at det er foreldrene som har hovedansvar for barns utvikling og opplæring. Foreldre/foresatte har rett til medvirkning i skolen. FAU skal sikre reell medvirkning fra foreldre/foresatte og ha medansvar for at elevenes læringsmiljø er trygt og godt.

FAU skal:

- Fremme fellesinteressene til foreldre/foresatte
- Medvirke til at foreldre/foresatte tar aktivt del i arbeidet for å skape et godt skolemiljø
- Bidra til et godt samarbeid mellom hjem og skole
- Legge til rette for positiv utvikling hos elevene
- Skape kontakt mellom skolen og nærmiljøet

**Informasjon om sammensetning av FAU legges på skolens hjemmeside sammen med sakliste til møtene.**

### **13.3 Skolemiljøutvalget**

Skolemiljøutvalget (SMU) skal arbeide for å øke deltakelsen fra elevene, foreldrene, skolen og de ansatte i arbeidet med skolemiljøet. Utvalget skal gi råd til skolen i arbeidet med skolemiljøet, men har ikke rett til å fatte bindende vedtak. Skolemiljøutvalget kan også be skolen sette inn tiltak for å bedre det fysiske og det psykososiale miljøet på skolen.

Alle grunnskoler og videregående skoler har plikt til å ha et skolemiljøutvalg. Dette er regulert i opplæringsloven § 11-1a.

Skolemiljøutvalget i grunnskolen skal bestå av representanter for elevene, foreldrerådet skolens ansatte, skolens ledelse og kommunen. Elever og foreldre skal være i flertall i utvalget.

**Informasjon om sammensetning av utvalget legges på skolens hjemmeside sammen med saksliste til møtene.**

#### **13.4 Skolens samarbeidsutvalg**

Ved hver grunnskole skal det være et samarbeidsutvalg (SU) eller driftsstyre som er skolens øverste samarbeidsorgan. Utvalget skal bestå av to representanter for undervisningspersonalet, en for andre ansatte, to for foreldrerådet, to for elevene og to for kommunen. Den ene av representantene for kommunen skal være rektor ved skolen. SU har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder skolen.

Flere skoler velger å bruke samarbeidsutvalget som deler av skolemiljøutvalget. Det er mulig, men i samarbeidsutvalget er ikke elever og foreldre i flertall. *Derfor må det oppnevnes flere representanter fra disse gruppene i skolemiljøutvalget.* Møtene i samarbeidsutvalget og møtene i skolemiljøutvalget bør ha klare skiller, for eksempel ha separate referater. Dere kan velge å legge møtene i skolemiljøutvalget rett før eller etter møtene i samarbeidsutvalget.

**Informasjon om sammensetning av utvalget legges på skolens hjemmeside sammen med saksliste for møtene.**

#### **13.5 Kommunalt foreldreutvalg (KFU)**

I Grimstad har vi kommunalt foreldreutvalg. Det kommunale foreldreutvalget består av FAU-lederne ved skolene i kommunen.

Hensikten med KFU er å koordinere skolenes behov og ønskene i kommunen, og å drive opplæring og erfaringsutveksling.

KFU er en naturlig samarbeidspartner for politikere og skoleadministrasjon. Skolesjef og/eller skolefaglig rådgiver i kommunen er faste møtedeltakere. Kommunalsjef for kultur og oppvekst og andre kommuneansatte møter på forespørsel.

#### **Aktuelle arbeidsoppgaver for KFU:**

- Arbeide med saker av felles interesse for alle skolene i kommunen, f. eks. arbeid mot mobbing og andre former for krenkelser
- Være høringsinstans i kommuneplanarbeid
- Heve kompetansen hos foreldrene i kommunen ved f. eks. å arrangere foreldrekontaktkurs og/eller kurs for medlemmer av skolens rådsorganer
- Informere om aktuelle saker som berører alle foreldrene i kommunen
- Arbeide for et godt samarbeid med kommunens skoleadministrasjon og skolepolitikere
- Være synlige, aktive og konstruktive medspillere for en best mulig skole

E-post til Grimstad KFU: [kfu@grimstad.kommune.no](mailto:kfu@grimstad.kommune.no)

## **14 System for oppfølging (Internkontroll)**

Kommunen/skoleeier er pliktig i henhold til kommuneloven § 25-1 å ha et internkontrollsystem for å vurdere om og følge opp at skolene etterlever lovverket knyttet til grunnskolen. Internkontroll er en viktig side ved det forsvarlige systemet. Det har flere funksjoner. Det skal både være egnet til å forebygge lovbrudd, avdekke lovbrudd, og rette opp lovbrudd når det skjer. Arbeidet skal foregå planmessig og kontinuerlig og må evalueres jevnlig.

Det er mange måter å utforme et slikt forsvarlig system på, og det er opp til den enkelte kommune å finne det internkontrollsystemet som passer best for dem. I Grimstad har vi mange arenaer og aktiviteter som bidrar til et forsvarlig system:

- Skoleeier avholder jevnlig ledermøter med enhetslederne/rektorene i kommunen. Disse møtene deles i henholdsvis temamøter (utviklingsorienterte møter) og administrative møter
- Kommunalsjef har månedlige økonomioppfølgingsmøter med den enkelte enhetsleder.
- Kommunalsjef har oppfølgingssamtaler med Kommunedirektøren i etterkant av disse møtene
- Det gjennomføres tertialrapportering
- Skoleeier gjennomfører årlige kvalitetsoppfølgingsmøter med skolene. Dette med utgangspunkt i kommuneloven § 25-1, jf. opplæringsloven § 14-1. Her har skoleeier fått en plikt til å ha et forsvarlig system for å *vurdere* om kravene i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven er oppfylt, samt å ha et forsvarlig system for å *følge opp resultatene* fra disse vurderingene. Dette arbeidet går over flere måneder med et før-arbeid både på skole og skoleeiernivå, gjennomføring av utviklingsmøter uten på skolene, samt etterarbeid fra skolene (skriftlig utviklingsplan og gjennomføring) og skoleeier (Tilstandsrapport og kontroll). Det skal alltid være to temaer på disse kvalitetsoppfølgingsmøtene: læring og elevenes skolemiljø. Konkretisering av temaene vil avhenge av både nasjonale føringer og lokalt ståsted (hva er utfordringsbildet i kommunen det aktuelle året) Systemet er under utvikling, men skoleeier gjennomfører allerede kvalitetsoppfølgingen knyttet til temaet elevenes psykososiale skolemiljø
- Felles planleggingsdager med temaer knyttet til kommunens satsingsområder.
- Grimstad kommune bruker Moava sitt elektroniske internkontrollsystem «13.10.no», som ivaretar viktige sider ved internkontrollsystemet. Alle skolene og brukerne (de ansatte) er lagt inn i systemet og kan få delegert et gjøremål til seg. Systemet er utformet som et årshjul hvor alle lovpålagte gjøremål er knyttet opp mot aktuell paragraf i opplæringsloven. Dette bidrar til at skoleeier kan sikre at alle lovpålagte gjøremål faktisk blir utført, samtidig som det gir kommunen mulighet til å dokumentere aktivitet og praksis overfor tilsynsmyndighetene.
- Når det gjelder elevenes skolemiljø spesielt, er det inntatt en bestemmelse i § 9A-3, annet ledd som tydelig viser plikten til å arbeide systemisk. Her fremgår det at «*Skolen skal førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremje helse, trivselen og læringa til elevane.*»

Denne kvalitetsplanen, skolens årshjul, skoleeiers kvalitetsoppfølgingssystem, og gjøremålene i vårt elektroniske internkontrollsystem, viser i all hovedsak hvordan Grimstadskolen ivaretar systemarbeidet.

## 15 Evaluering og justering

Rammeverket til denne planen revideres minimum hvert år, evt. etter behov ved for eksempel lovendringer. Dette gjøres ved utgangen av mars måned og settes som gjøremål i 13.10.no. Ansvarlig for dette er oppvekstsjefen.

Revisjonen av den enkelte skoles plan skjer årlig. Oppstart av revisjonsarbeidet avgjør skolene selv, men fristen for ferdigstilling er satt til 24. juni (gjøremål i 13.10.no). Fristene på kommunenivå og skolenivå er satt for å sikre at elevene har ny, revidert utgave ved skolestart. Ansvarlig for at den lokale rutinen og planen til skolene er revidert, er rektor.

## **16 Vedlegg**

- 16.1 Vedlegg 1 Varlingsskjema ved mistanke/kunnskap om at en elev ikke har rett til et trygt og godt skolemiljø**
- 16.2 Vedlegg 2 Varlingsskjema ved mistanke/kunnskap om at en ansatt krenker en elev**
- 16.3 Vedlegg 3 Mal for Aktivitetsplan**
- 16.4 Vedlegg 4 Forskrift om ordensreglement**
- 16.5 Vedlegg 5 Dokumenthåndtering av kapittel 9A-saker i saksbehandlingssystemet**
- 16.6 Vedlegg 6 Informasjon i Ressursteam mot mobbing**
- 16.7 Vedlegg 7 Vurderingskrysset (til bruk i utviklingsarbeid og evalueringsarbeid)**
- 16.8 Vedlegg 8 Rutinebeskrivelse for samarbeid mellom skolenivå og kommunenivå i såkalte 9A-5 saker**
- 16.9 Vedlegg 9 Rutinebeskrivelse for oppfølging av ansatt ved mistanke eller kjennskap til at den ansatte har krenket en elev**

## Vedlegg 1

### Varslings skjema ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Varslingsplikten er regulert i opplæringsloven § 9A-4, annet ledd som lyder:

«Alle som arbeider på skolen skal varsle rektor dersom dei får **mistanke** om eller **kjennskap** til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.»

#### Lav terskel

Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Plikten til å varsle rektor gjelder for all mistanke. Det kan for eksempel:

- basere seg på observasjoner av elevene
- tilbakemeldinger i undersøkelser
- beskjeder fra foreldre eller medelever
- aktivitet i sosiale medier
- at en elev sier fra at han eller hun ikke trives på skolen

<b>Involverte parter:</b> (Navn og klasse)	
<b>Hvis det er mulig å angi: hvem ser ut til å være krenket?</b> (navn og klasse)	
<b>Begrunnelse for mistanke/situasjonsbeskrivelse:</b> Hva er observert? Når? Hvor?	
<b>Hva er allerede gjort i saken?</b> For eksempel: <ul style="list-style-type: none"><li>- Grepert inn (hvordan)</li><li>- Undersøkt(hva)</li><li>- Samtale</li><li>- Telefon hjem</li><li>- Beskjed til kontaktlærer etc.</li></ul>	
<b>Andre viktige opplysninger</b>	

Varslingsrutinen på XX skole er som følger:

**Hvem det skal varsles til:**

**Hvor finner du varslingsskjema:**

Levert dato:	Underskrift «varsler»
--------------	-----------------------

Skjema mottatt dato:	Underskrift rektor
----------------------	--------------------

**Eventuelle kommentarer fra rektor (for eksempel har dette skjedd før, vurderinger)**

--

## Vedlegg 2

### Varslings skjema ved mistanke om eller kjennskap til at en ansatt krenker en elev

Ved lovendringen i 2017 er det innført en skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider på skolen krenker en elev. Denne bestemmelsen finner vi i opplæringsloven § 9A-5:

***Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.***

Krenkelser fra voksne kan for eksempel være når:

- En elev opplever en uforklarlig forskjellsbehandling (straff)
- En elev opplever latterliggjøring
- Elev opplever verbale ytringer mot seg
- Elev opplever å ikke bli anerkjent eller respektert

<b>Hvem ser ut til å være krenket:</b> (Navn og klasse) <b>Hvem ser ut til å være krenker:</b> (navn på ansatt)	
<b>Begrunnelse for mistanke/situasjonsbeskrivelse:</b> Hva er observert? Når? Hvor?	
<b>Hva er allerede gjort i saken?</b> For eksempel: <ul style="list-style-type: none"><li>- Grepert inn (hvordan)</li><li>- Undersøkt(hva)</li><li>- Samtale</li></ul>	
<b>Andre viktige opplysninger</b>	

Varslings skjema leveres direkte til rektor og skoleeier samme dag. Det skal også sendes en SMS til rektor der rektor er fraværende fra skolen.

Hvis det er en i skoleledelsen som har krenket, skal dette varslings skjemaet leveres til skoleeier.

Levert dato:	Underskrift «varsler»
--------------	-----------------------

Skjema mottatt dato:	Underskrift rektor
----------------------	--------------------

**Eventuelle kommentarer fra rektor (for eksempel har dette skjedd før, vurderinger)**

--

### Vedlegg 3

(denne ligger som standardtekst i P360, og planen skal opprettes der i egen sak – ikke i elevens elevmappe)

## Aktivitetsplan i Grimstadskolen

*Aktivitetsplanen er en skriftlig plan som skolen må lage i det de får vite at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, enten gjennom undersøkelser på eget initiativ eller etter at en elev selv sier fra.*

### § 9A-4 Aktivitetsplan for å sikre at elever får gjenopprettet et trygt og godt psykososialt skolemiljø

Skolen skal utarbeide en skrift plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det minimum stå:

- Hvilke(t) problem tiltakene skal løse
- Hvilke tiltak skolene har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

Elevens navn og klassetrinn:	
Ansvarlig person/yrkestittel for aktivitetsplanen:	
Dato:	

**Hva slags situasjon/episode har gitt grunnlag for mistanke eller kjennskap?**

--

**Hvilke undersøkelser er blitt gjort ved mistanke eller kjennskap til at en elev har fått brutt sin rett til et trygt og godt skolemiljø? (jf. § 9A-4, femte ledd)**

TYPE UNDERSØKELSE	KONKLUSJON/SAMMENDRAG
Samtale med elev som opplever seg krenket	
Samtale med foresatte	
Samtale med antatt krenker(e)	
samtale med medelev(er)	
Spekter	
Sosiogram	
Observasjoner av samspill	
Loggbok	
Annet	

*Skal ses i sammenheng med utfylt varslingsskjema*

**Hvordan beskriver eleven(e) selv situasjonen? (jf. § 9A-4, femte ledd)**

Beskrivelse:
--------------

**Er elevens rett til et trygt og godt skolemiljø brutt? (Det er elevens subjektive opplevelse av situasjonen som skal legges til grunn)**

--



HVIS DU SVARER JA PÅ OM ELEVENES RETT TIL ET TRYGT OG GOST SKOLEMILJØ ER BRUTT, SKAL DU OGSÅ FYLLE UT RESTEN AV DENNE AKTIVITETSPLANEN

**Hvilke(t) problem skal tiltakene løse?**

--

**Hva er målet(ene) med tiltak?**

<p>Mål 1: (for eksempel: mobbingen av Nora skal opphøre)  Mål 2: (for eksempel: Nora skal få profesjonell hjelp til å bearbeide konsekvensene av mobbingen)  Mål 3: (for eksempel: Nora skal ha minst en god venn i klassen)  Mål 4: (for eksempel: klassen og skolen skal bli et trygt og godt sted å være for Nora og alle de andre elevene i klassen)</p>
--

Plan for å gjenopprette et trygt og godt skolemiljø:

<b>TILTAK</b> (kan være i arbeid med ledelse, i arbeid med relasjoner, i arbeid med fellesskap og miljø og i samarbeid mellom hjem og skole)	<b>HVORDAN SKAL DETTE TILTAKET BIDRA TIL Å LØSE SAKEN?</b>	<b>TIDSPUNKT FOR GJENNOMFØRING</b>	<b>ANSVARLIG FOR GJENNOMFØRING</b>	<b>TIDSPUNKT FOR EVALUERING</b>	<b>KONKLUSJON ETTER EVALUERING</b>
Til mål 1:					
Til Mål 2:					
Til Mål 3:					
Til mål 4:					

**Elevenes mening/vurdering rundt planlagte tiltak (hvis eleven ikke har eller ønsker å ha en mening, må dette fremkomme i dette punktet)**

--

**Foresattes mening/vurdering rundt planlagte tiltak (hvis foresatte ikke har eller ønsker å ha en mening, må dette fremkomme i dette punktet)**

**Skolens opplevelse/mening rundt saken og planlagte tiltak:**

## Vedlegg 4



Grimstad kommune

# FORSKRIFT OM FELLES ORDENSREGLEMENT FOR GRIMSTADSKOLEN

Ordensreglementet er gitt med hjemmel i lov av 17.juli 1998 nr.61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringsloven §9A-10.) Grimstad kommunestyret har besluttet at følgende forskrift om ordensreglement gjelder fra 01.03.2018.

### § 1 Formål

Læring, trygghet, trivsel, respekt og toleranse er sentrale formål med opplæringen. For å fremme disse verdiene, og for å oppnå et godt og trygt læringsmiljø for elevene, er det viktig å ha klare rammer. Alle er ansvarlige for hvordan hverdagen fungerer på skolene i Grimstad. Ordensreglementet skal sammen med forebyggende arbeid fremme et inkluderende læringsmiljø. At elever blir utsatt for krenkende atferd, skal ikke aksepteres i Grimstadskolen. Ordensreglementet skal informere elever, ansatte og foreldre/ foresatte om elevenes rettigheter, plikter og reaksjonsmåter ved brudd på ordensreglementet.

### § 2 Virkeområde

Ordensreglementet inneholder regler om orden og oppførsel, regler om hvilke tiltak som skal kunne brukes når elever bryter ordensreglementet og regler om framgangsmåten når slike saker skal behandles. Ordensreglementet gjelder for alle elevene i grunnskolen. Ordensreglementet gjelder i undervisningslokaler, fellesrom og uteområder, på skolevei og når elevene har undervisning andre steder enn på skolens område, for eksempel på uteskole, i prosjekter, leirskole og studieturer. Skolen plikter å gjøre elever og foresatte kjent med ordensreglementet hvert år ved skoleårets begynnelse.

### § 3 Delegasjon

I tillegg til dette ordensreglementet gis den enkelte skole ved skolens rektor rett til å vedta nødvendige tilleggsbestemmelser i henhold til lokale forhold. Slike lokale tilleggsbestemmelser må være i samsvar med intensjonen i det kommunale ordensreglementet. Det kommunale ordensreglementet er overordnet den enkelte skoles lokale regler.

### § 4 Elevenes rettigheter

Som elev har du rett til:  
å bli behandlet med respekt og omtanke  
at andre lar dine eiendeler være i fred  
å slippe å bli utsatt for fysiske, psykiske, digitale og verbale krenkelser  
et godt og trygt læringsmiljø  
å delta i felleskapet uten at andre ødelegger for deg

### § 5 Elevenes plikter

Som elev har du plikt til å:  
arbeide for et godt og trygt lærings- og skolemiljø

behandle alle på en ordentlig måte  
vise andre respekt og la deres og skolens eiendeler være i fred  
ikke krenke noen, verken fysisk, psykisk, digitalt eller verbalt  
oppføre deg slik at andre ikke blir skadd

### **§ 6 Orden**

På skolene i Grimstad skal elevene ha god orden. Det er god orden å:  
møte presis på skolen og til undervisningen  
ha skolesakene i orden  
ha med nødvendige læremidler og utstyr  
gjøre arbeidet man blir pålagt så godt man kan og til rett tid

### **§ 7 Oppførsel**

På skolene i Grimstad skal elevene ha god oppførsel. Det er god oppførsel å:  
være hyggelig og høflig mot hverandre  
bidra til arbeidsro i undervisningstimene og rette seg etter beskjeder fra skolens ansatte  
være på skolen og delta i undervisningen hele skoledagen  
snakke godt om og til hverandre og unngå skjellsord, banning og annet grovt språk  
ikke mobbe eller på andre måter krenke andre fysisk, verbalt eller digitalt  
ikke være voldelig eller komme med trusler  
ikke røyke, snuse eller være påvirket av rusmidler  
ikke ha med våpen eller andre farlige gjenstander på skolens område  
holde skolens område rent og ryddig  
ta godt vare på personlige eiendeler og så langt som mulig unngå å ta verdisaker med på skolen.  
Skolen er ikke ansvarlig for elevenes elektroniske utstyr/ verdisaker.  
ikke fuske eller forsøke å fuske på prøver eller innleveringer

På skolene i Grimstad er det ikke tillatt å:  
sykle på skolens område i skoletiden  
kaste snøball utenom på anviste steder  
fotografere og bruke mobiltelefon på skolen, uten spesiell tillatelse fra lærer i undervisningssammenheng  
ha med brus, godteri og lignende med seg på skolen, unntatt når lærer har gitt spesiell tillatelse.

### **§ 8 Fravær**

Elevene har rett og plikt til grunnskoleopplæring. Ved sykdom skal skolen ha beskjed så raskt som mulig. Ugyldig fravær vektlegges når ordenskarakteren settes. Elevens foresatte skal varsles ved ugyldig fravær. Skolen kan etter søknad fra foresatte gi den enkelte elev permisjon i inntil to uker.

### **§ 9 Sanksjoner**

Brytes ordensreglene, kan skolen bruke følgende sanksjoner:  
muntlig irettesettelse fra lærer og / eller samtale med fagleder, rektor  
muntlig/ skriftlig melding til foreldre / foresatte  
skriftlig irettesettelse / anmerkning  
Inndragning av gjenstander. Mobiltelefon kan inndras for maksimalt resten av skoledagen gjensitting. Dette skal bare brukes i samarbeid med foreldrene  
bortvisning fra skolen, jfr: opplæringsloven §9A-11, første ledd  
Kontaktlærer kan vise bort en elev fra undervisningen for inntil to timer  
Rektor kan vise bort en elev for resten av dagen på barnetrinnet og inntil 3 dager på ungdomstrinnet  
Skolebytte, Jfr. opplæringsloven §8-1, fjerde ledd  
nedsatt karakter i orden og/ eller oppførsel, Jfr. forskrift til opplæringsloven §3-5

### **§ 10 Skade/ hærverk**

Elever som utøver hærverk, kan pålegges å rydde opp etter seg/ utbedre skader når arbeidet står i rimelig forhold til overtredelsen. I tillegg til dette, kan elevene bli erstatningsansvarlig (skade erstatningsloven §1-1). Foreldre kan bli erstatningsansvarlige etter skadeerstatningsloven §1-2 for inntil kr. 5000.

Eleven kan gis anledning til å utbedre skadene selv dersom dette anses som hensiktsmessig.

### **§ 11 Straffbare forhold**

Alle straffbare forhold som skjer på skolens område meldes til politiet. Dette skjer i tillegg til skolens sanksjoner.

### **§ 12 Saksbehandling**

Elevene har alltid rett til å uttale seg i alle forhold som berører dem. Dette fremgår av barnekonvensjonen artikkel 12. Dette gjelder også når skolen vurderer sanksjoner overfor eleven ved brudd på ordensreglementet. De mest alvorlige sanksjonene vil være så bestemmende for elevens rettigheter eller plikter, at det må fattes enkeltvedtak. Dette gjelder f. eks. ved bortvisning fra skolen eller skolebytte.

Når det fattes enkeltvedtak, skal saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven følges. Det betyr blant annet at saken skal opplyses og utredes, partene skal høres og vedtaket skal begrunnes.

Vedtak om skolebytte fattes av skoleeier.

Foresatte har klagerett på enkeltvedtak. Klagefristen er 3 uker fra vedtaket ble mottatt. Klagen sendes skriftlig til enhetsleder/ skoleeier. Klageinstans er Fylkesmannen i Agder, hvis ikke skolen/ skoleeier endrer vedtaket.

Skolene skal alltid på en eller annen måte redegjøre skriftlig for de sanksjonene eller tiltak de iverksetter, da skolene har en plikt til å dokumentere hva de gjør.

### **§13 Ikrafttredelse**

Dette ordensreglementet var i kraft fra 1.03.2018 og skal evalueres jevnlig. Skolenes råd og utvalg skal få mulighet til å uttale seg.

## Vedlegg 5

# Registrering av kapittel 9A-saker i saksbehandlingssystemet

## Begrunnelse for valg av arkiveringsrutine

Meldinger om krenkelser og påfølgende saksbehandling skal ikke legges i elevmapper eller personalmapper, men opprettes i nye saker (en sak per melding/hendelse)

Det er flere grunner til dette, forankret i arkivloven, forvaltningsloven og den nye personvernforordningen.

1. Hensynet til partsinnsyn. Enhver involvert part skal kunne få tilgang til saksmappene som inneholder dokumenter for saksbehandlingen i sine saker. Hvis dokumentene ligger i elevsaker/personalmapper, utløser det rett til innsyn i mappene. Dette vil skape mye arbeid ved innsynsbegjæringer, da mye må sladdes.
2. Hensyn til den nye personvernordningen – vi kan ikke overlevere slike saker uten kontroll hvis elever flytter, det samme gjelder deling av personalmapper i flere enheter eller flytting til nytt arbeidssted.
3. Oversiktighet over sakene: Hvis elever har flere kap 9A-saker i sin elevmappe, vil mappen etter hvert bli vanskelig å holde oversikt i. Med flere likelydende dokumenter og andre dokumenter mellom saksgangen i kap 9A-sakene, vil det bli nokså kaotisk. Da overholder vi ikke krav til god dokumentasjon.

## Innledning

Varslingsskjema for mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal være tilgjengelig på skolene i henhold til prosedyrene. De følgende prosedyrene beskriver hvordan slike skjemaer skal håndteres og følges opp i Grimstad kommunes saksbehandlingssystem Public 360.

## Prosedyre for dokumenthåndtering av varsel om krenkelse av elev utført av leder

1. Hvis du observerer en hendelse hvor en leder krenker en elev, skal «Varslingsskjema ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø fylles ut»
2. Deretter skal du kontakte oppvekstsjef og avtale overlevering av skjemaet. Skjemaet skal ikke sendes på e-post.

3. Oppvekstsjef mottar skjemaet og oppretter ny sak i 360 (se nedenfor for oppsett og skjerming). Skjemaet opprettes som dokument nummer 1 i saken, og er av dokumenttype Internt notat (x). Se nedenfor for oppsett og skjerming. Ekspeder skjemaet til arkiv når det er ferdig registrert.
4. Øvrig dokumentasjon i saksbehandlingen legges inn i saken.

## Oppsett av sak (opprettes av oppvekstsjef)

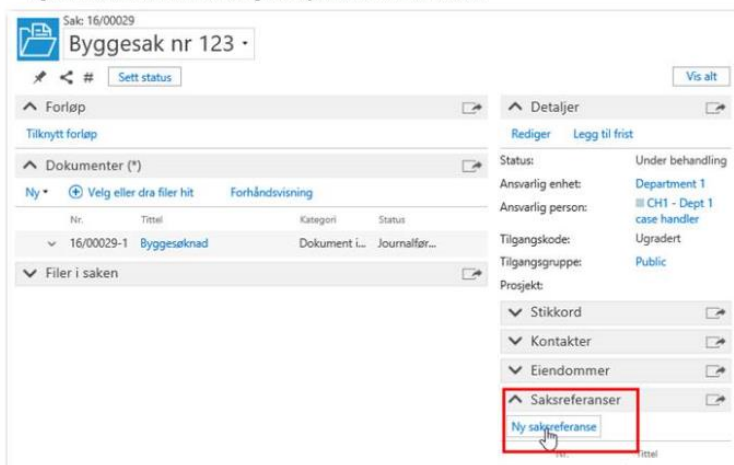
Opprett ny sak (se illustrasjon)

The screenshot shows the 360 GRIMSTAD user interface. At the top, there are navigation links: 'BLA GJENNOM', 'SIDE', 'Hjem', 'Ny', 'Søk', 'Funksjoner', 'Mitt bibliotek', and 'E-Læring'. On the left, there is a sidebar with 'Historikk' (Sak, Dokument, Kontakt) and 'Prosjekt' (Arbeidsflater). The main area shows a 'hidden' document list with a table header 'Nr.' and 'Tittel'. A dropdown menu is open over the 'Ny' button, listing document types: 'Sak', 'Dokument', 'Kontakt', 'Oppgave', 'Innsynsbegjæring', 'Prosjekt', and 'Utvalg'. The 'Sak' item is selected, and a sub-menu is visible with options: 'Sak', 'Eiendom/Byggesak', 'Oppmåling', 'Plansak', 'VAR - Sak', 'Miljøsak', 'Landbrukssak', 'Anskaffelse / Leveranse', and 'Håndbok'. Below the menu, a document entry is visible with 'Nr.' 16/18625-37 and 'Tittel' test for standardtekster.

### Innstillinger/skjerming for sak

- Unntatt offentlighet, offl §13 jfr Fvl §13.1
- Tilgangsgruppe: Alle
- Tittel: Kap 9A – Mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, <skole> <dato>
- Offentlig tittel: Kap 9A – Mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø (Avskjermet)
- Prosjekt fylles ut dersom det er laget et prosjekt for oversikt over slike saker på skolen.
- Arkivdel: sakarkiv (default)

- **Fra en sak:** For å lage en saksreferanse åpner du seksjonen **Saksreferanser** og klikker **Ny saksreferanse**.  
Figuren nedenfor viser hvordan du lager en kryssreferanse mellom to saker.



2. Når dialogboksen 'Referanse' åpnes, finn saken eller dokumentet som du vil lage en kryssreferanse til, velg en **Relasjon** og eventuelt skriv inn noen notater om relasjonen. Klikk **OK**.
3. Når referansen er opprettet kan du åpne den kryssrefererte saken eller dokumentet ved å klikke på nummeret eller tittelen.



### Oppsett av dokument (velg «Nytt dokument» i saken)

Varselet opprettes som dokument 1 i varslingssaken som intern korrespondanse uten oppfølging (Notat X)

- Tilgangskode – Unntatt offentlighet, offl §13 jfr Fvl §13.1
- Tilgangsgruppe Alle
- Tittel og valg for offentlig tittel – kopier fra saken (husk avskjerming i offentlig tittel)
- Mottaker: X-notat – ikke behov for mottaker
- Ekspeder dokumentet til arkiv når det er ferdig

Varselet utgjør dokument 1 i saken. For nytt dokument som allerede er scannet inn, velg importer fil/registrer, og deretter Internt notat uten oppfølging (x). Dette fordi selve varseldokumentet er ferdig, og ikke skal besvares av noen eller arbeides mer med.

Videre saksbehandling kan bestå av en rekke andre dokumenter. Videre dokumentasjon gis de dokumenttyper etc. som følger av hva innholdet er (dok ut, dok inn, notat med oppfølging (n) og notat uten oppfølging (x)).

Selve aktivitetsplanen legges i saksmappa, og øvrig saksbehandling dokumenteres i saken.



## Prosedyre for dokumenthåndtering av varsel for elev(er) som krenker elev(er)

1. Hvis du observerer en hendelse hvor en eller flere elever krenker en eller flere elever, skal «Varslingsskjema ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, fylles ut»
2. Deretter skal du overlevere skjemaet til saksbehandling i tråd med skolens varslingsrutine.
3. Saksbehandler mottar skjemaet og oppretter ny sak i 360 (se nedenfor for oppsett og skjerming). Varslingsskjemaet opprettes som dokument nummer 1 i saken, og er av dokumenttype Internt notat (x). Se nedenfor for oppsett og skjerming. Ekspeder skjemaet til arkiv når det er ferdig registrert.  
NB: I særlig alvorlige tilfeller skal også oppvekstsjef informeres. I så fall skal rektor/saksbehandler sørge for at oppvekstsjefen får varselet som mottaker i Public 360, og det skal også informeres per telefon.
4. Øvrig dokumentasjon i saksbehandlingen legges inn i saken.

## Oppsett av sak (opprettet av saksbehandler etter skolens prosedyre)

Opprett ny sak (se illustrasjon)

The screenshot shows the 360 GRIMSTAD web interface. At the top, there are navigation links: 'Hjem', 'Ny', 'Søk', 'Funksjoner', 'Mitt bibliotek', and 'E-Læring'. Below these, there is a 'hidden' label and a 'Dokumenter (^)' section. A dropdown menu is open under 'Ny', listing various document types: 'Sak', 'Dokument', 'Kontakt', 'Oppgave', 'Innsynsbegjæring', 'Prosjekt', and 'Utvalg'. The 'Sak' option is selected, and a sub-menu is visible, listing: 'Sak', 'Eiendom/Byggesak', 'Oppmåling', 'Plansak', 'VAR - Sak', 'Miljøsak', 'Landbrukssak', 'Anskaffelse / Leveranse', and 'Håndbok'. Below the menu, there is a table with columns 'Nr.' and 'Tittel'. The first row shows '16/18625-37' and 'test for standardtekster'.

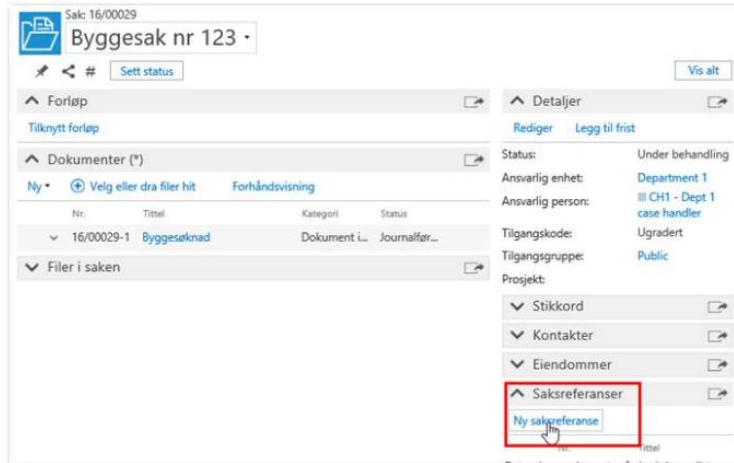
### Innstillinger/skjerming for sak

- Unntatt offentlighet, offl §13 jfr Fvl §13.1
- Tilgangsgruppe: Elev - skole
- Tittel: Kap 9A – Mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, <navn elev(er)> <dato>
- Offentlig tittel: Kap 9A – Mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø (Avskjermet)
- Prosjekt fylles ut dersom det er laget et prosjekt for oversikt over slike saker på skolen.
- Arkivdel: sakarkiv (default)

## Ny saksreferanse. Lar deg registrere en ny referanse til en sak.

- **Fra en sak:** For å lage en saksreferanse åpner du seksjonen **Saksreferanser** og klikker **Ny saksreferanse**.

Figuren nedenfor viser hvordan du lager en kryssreferanse mellom to saker.



2. Når dialogboksen 'Referanse' åpnes, finn saken eller dokumentet som du vil lage en kryssreferanse til, velg en **Relasjon** og eventuelt skriv inn noen notater om relasjonen. Klikk **OK**.
3. Når referansen er opprettet kan du åpne den kryssrefererte saken eller dokumentet ved å klikke på nummeret eller tittelen.



## Oppsett av dokument (velg «Nytt dokument» i saken)

Varselet opprettes som dokument 1 i varslings-saken som intern korrespondanse uten oppfølging (Notat X)

- Tilgangskode – Unntatt offentlighet, offl §13 jfr Fvl §13.1
- Tilgangsgruppe: Elev - skole
- Tittel og valg for offentlig tittel – kopier fra saken (husk avskjerming i offentlig tittel)
- Mottaker: I alvorlige tilfeller: Oppvekstsjef
- Ekspeder dokumentet til arkiv når det er ferdig

Varselet utgjør dokument 1 i saken. For nytt dokument som allerede er scannet inn, velg importer fil/register, og deretter Internt notat uten oppfølging (x). Dette fordi selve varseldokumentet er ferdig, og ikke skal besvares av noen eller arbeides mer med.

Videre saksbehandling kan bestå av en rekke andre dokumenter. Videre dokumentasjon gis de dokumenttyper etc. som følger av hva innholdet er (dok ut, dok inn, notat med oppfølging (n) og notat uten oppfølging (x)).

Selve aktivitetsplanen legges i saksmappa, og øvrig saksbehandling dokumenteres i saken.

## Prosedyre for dokumenthåndtering av varsel for ansatt(e) som krenker elev(er)

1. Hvis du observerer en hendelse hvor en eller flere ansatte krenker en eller flere elever, skal «Varslingsskjema ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, fylles ut»
2. Deretter skal du overlevere skjemaet til rektor.
3. Rektor mottar skjemaet og oppretter ny sak i 360 (se nedenfor for oppsett og skjerming). Skjemaet opprettes som dokument nummer 1 i saken, og er av dokumenttype Internt notat (x). Se nedenfor for oppsett og skjerming. Ekspeder skjemaet til arkiv når det er ferdig registrert.  
NB: Når det er mistanke om at ansatte krenker elever eller det er mistanke om alvorlige krenkelser, skal også oppvekstsjef informeres. I så fall skal rektor/saksbehandler sørge for at oppvekstsjefen får varselet som mottaker i Public 360, og det skal også informeres per telefon.
4. Øvrig dokumentasjon i saksbehandlingen legges inn i saken.

## Oppsett av sak (opprettet av rektor)

Opprett ny sak (se illustrasjon)

The screenshot shows the 360 GRIMSTAD system interface. At the top, there are navigation links: 'Hjem', 'Ny', 'Søk', 'Funksjoner', 'Mitt bibliotek', and 'E-Læring'. The 'Ny' menu is open, showing a list of options: 'Sak', 'Dokument', 'Kontakt', 'Oppgave', 'Innsynsbegjæring', 'Prosjekt', 'Utvalg', and 'Dokumenter (\*)'. The 'Sak' option is selected, and its submenu is open, listing: 'Sak', 'Eiendom/Byggesak', 'Oppmåling', 'Plansak', 'VAR - Sak', 'Miljøsak', 'Landbrukssak', 'Anskaffelse / Leveranse', and 'Håndbok'. Below the menu, there is a table with columns 'Nr.' and 'Tittel'. The first row shows the number '16/18625-37' and the title 'test for standardtekster'.

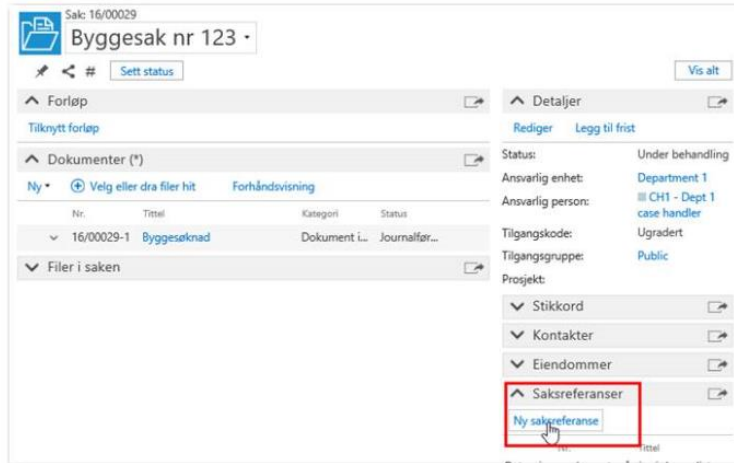
### Innstillinger/skjerming for sak

- Unntatt offentlighet, offl §13 jfr Fvl §13.1
- Tilgangsgruppe: Alle
- Tittel: Kap 9A – Mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, <navn elev(er)> <dato>
- Offentlig tittel: Kap 9A – Mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø (Avskjermet)
- Prosjekt fylles ut dersom det er laget et prosjekt for oversikt over slike saker på skolen.
- Arkivdel: sakarkiv (default)
- Må fjerne denne: Saksreferanse – legges fra relevant(e) personalmapper og elevmapper til varslingssaken, se fremgangsmåte nedenfor. Dette sikrer enkel gjenfinning ved senere behov.

## Ny saksreferanse. Lar deg registrere en ny referanse til en sak.

- **Fra en sak:** For å lage en saksreferanse åpner du seksjonen **Saksreferanser** og klikker **Ny saksreferanse**.

Figuren nedenfor viser hvordan du lager en kryssreferanse mellom to saker.



2. Når dialogboksen 'Referanse' åpnes, finn saken eller dokumentet som du vil lage en kryssreferanse til, velg en **Relasjon** og eventuelt skriv inn noen notater om relasjonen. Klikk **OK**.
3. Når referansen er opprettet kan du åpne den kryssrefererte saken eller dokumentet ved å klikke på nummeret eller tittelen.



## Oppsett av dokument (velg «Nytt dokument» i saken)

Varsellet opprettes som dokument 1 i varslings-saken som intern korrespondanse uten oppfølging (Notat X)

- Tilgangskode – Unntatt offentlighet, offl §13 jfr Fvl §13.1
- Tilgangsgruppe: Alle
- Tittel og valg for offentlig tittel – kopier fra saken (husk avskjerming i offentlig tittel)
- Mottaker: I alvorlige tilfeller: Oppvekstsjef
- Ekspeder dokumentet til arkiv når det er ferdig

Varsellet utgjør dokument 1 i saken. For nytt dokument som allerede er scannet inn, velg importer fil/register, og deretter Internt notat uten oppfølging (x). Dette fordi selve varseldokumentet er ferdig, og ikke skal besvares av noen eller arbeides mer med.

Videre saksbehandling kan bestå av en rekke andre dokumenter. Videre dokumentasjon gis de dokumenttyper etc. som følger av hva innholdet er (dok ut, dok inn, notat med oppfølging (n) og notat uten oppfølging (x)).

Selve aktivitetsplanen legges i saksmappa, og øvrig saksbehandling dokumenteres i saken.

## Vedlegg 6

# Ressursteam mot mobbing

- Ressursteamet mot mobbing skal være et sikkerhetsnett for barn, elever og foresatte i barnehager og skoler
- Skolene og barnehagene skal ha gode rutiner i forhold til å forebygge og håndtere mobbing.

Hovedregelen er at henvendelser knyttet til mobbing skal gå til enheten, og det er deres oppgave å håndtere dem på en god måte i tråd med opplæringsloven kap 9A.

Ressursteamet (RT) mot mobbing skal hjelpe når de får melding om at rutiner ikke er iverksatt eller ikke har ført fram.

### Ressursteamets formål

Ressursteamets oppgave er å hjelpe elever, foresatte, skoler og barnehager som opplever komplekse og alvorlige mobbesaker.

Ressursteamet skal kunne hjelpe elever og/eller foresatte som opplever at de ikke får den hjelpen de har krav på fra barnehagen eller skolen.

### Ressursteamet mandat

RT skal hjelpe i saker men ikke ta over saker. Enhetens ansvar er å sørge for at sakene blir løst, og at det foreligger skriftlige rutiner med hensyn til å håndtere krenkende atferd i skoler og barnehager. (jfr. Plan og rutiner for elevenes psykososiale skolemiljø i Grimstad kommune). Kommunale og private barnehager må ha tilsvarende planer.

RT skal hjelpe elever, foresatte, skole og barnehage i de tilfellene hvor barnehagens og skolens ordinære rutiner for å forebygge og håndtere mobbing ikke har ført fram eller ikke er iverksatt.

RT skal koordinere arbeidet med de sakene som meldes inn. Barnehagen og skolen utfører det konkrete arbeidet. Barnehage og skole har plikt til å skrive referater og opprette sak i P360.

RT skal ha beslutningsmyndighet til å instruere tiltak og flytte ressurser/kompetanse internt i sektorene for å bistå i saken.

### Hvem er med i ressursteamet?

Oppvekstsjef  
To representant fra stab barnehage- og skole  
Leder for PPT  
Kommunepsykolog  
En PPT-rådgiver  
Fagleder helsesøster  
En helsesøster

Følgende kan innkalles ved oppstart og behov:  
kommunens jurist  
Kommunens MOT-informatør/SLT- koordinator

### Hvem kan kontakte ressursteamet?

Barn/elever  
Foresatte  
Barnehager og skoler ved styrer eller rektor  
Barnehager/skoler i samarbeid med elever og foresatte

Før man kontakter ressursteamet bør barnehagen eller skolen ved leder være gjort kjent med saken og hatt mulighet til å iverksette rutiner for å håndtere mobbing.

### **Hvordan kontakter du ressursteamet?**

Du kan:

henvende deg til barnehagen eller skolen og be dem ta kontakt med teamet.  
ringe kommunens sentralbord 37 25 03 00 og be om å bli satt over til en representant for *Ressursteam mot mobbing*.

hvis saken ikke er meldt inn i samarbeid med enheten, vil ressursteamet kontakte barnehagen eller skolen umiddelbart etter oppstartsamtalen med melder og hente informasjon som er relevant for saken.

### **Hva skjer når ressursteamet er kontaktet?**

Ressursteamet får i stand en oppstartsamtale mellom melder og representanter fra teamet så snart som mulig og senest innen 5 virkedager. Det settes ikke et absolutt krav til hvor mange som må være tilstede for at ressursteamet skal være operativt. Tidsaspektet i en mobbesak er viktig, og derfor må ressursteamet kunne samles raskt uavhengig av om enkelte i teamet er forhindret fra å møte.

Hvis saken ikke er meldt inn i samarbeid med enheten, vil ressursteamet kontakte leder umiddelbart etter oppstartsamtalen med melder og hente inn informasjon som er relevant for saken. Ressursteamet kan i denne fasen pålegge barnehagen eller skolen tryggingstiltak som iverksettes med umiddelbar virkning i påvente av det videre arbeidet med saken.

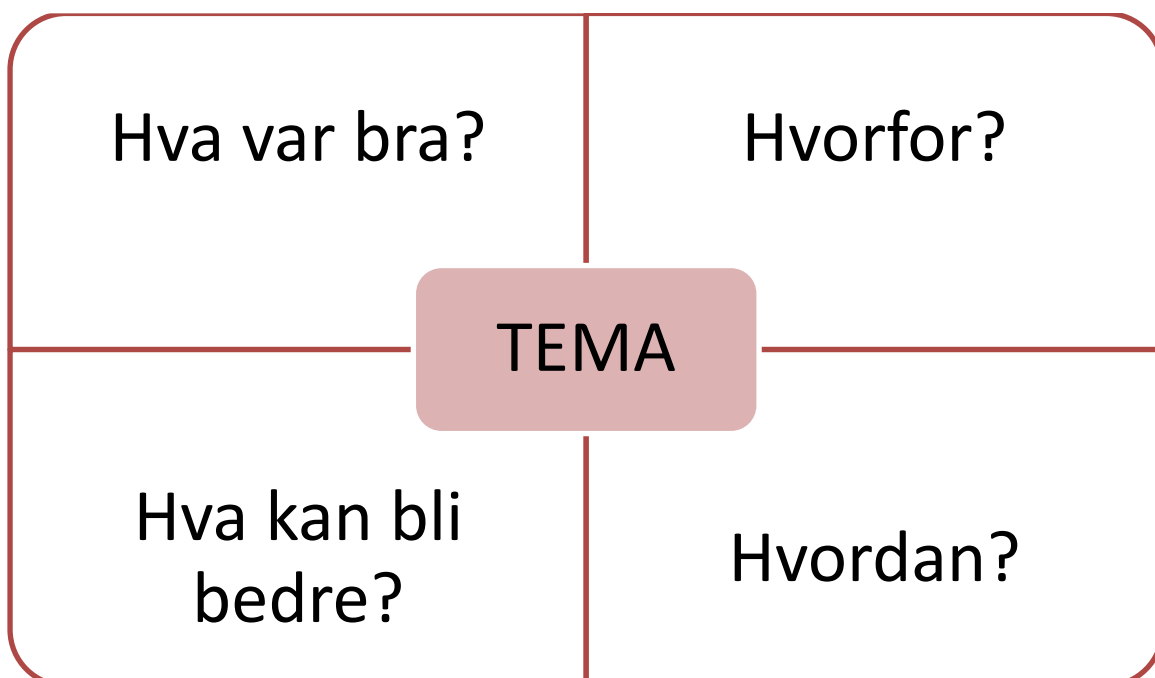
Elever/foresatte kan ta med en bisitter på møtene.

Hvis saken meldes inn av barnehage eller skole i samarbeid med foresatte, vil ressursteamet be enheten om tilgang til saken i sak-/arkivsystemet (P360) i forkant av oppstartsamtalen. På bakgrunn av den informasjonen som framkommer kan ressursteamet hjelpe med aktivitetsplan for å håndtere saken videre i samarbeid med barnehagen eller skolen samt elever og foresatte.

Ressursteamet kan være med på evalueringen av de iverksatte tiltakene så lenge de foresatte ønsker det og til situasjonen igjen oppleves som trygg.

Vurderingskrysset – til bruk i analysearbeid og evaluering

Vurderingskryss



# Rutinebeskrivelse for samarbeid mellom skolenivå og skoleeier i saker som skal varsles til skoleeier

(når det er mistanke om at ansatte krenker elever eller det er mistanke om særlig alvorlig krenkelser)

1. Oppvekstsjef oppretter saken når det omhandler mistanke om at en i ledelsen har krenket elev(er). Dette gjøres når utfylt varslings skjema er overlevert fra den som varsler til oppvekstsjefen i tråd med rutinen (se vedlegg 5).
2. Rektor oppretter saken når det er mistanke om at en ansatt har krenket en elev *eller* det er snakk om alvorlig krenkelse. Rektor informerer oppvekstsjefen i tråd med rutinen i vedlegg 5 i Plan og rutine for elevenes psykososiale skolemiljø. Selv om oppvekstsjefen varsles, skal rektor som utgangspunkt likevel alltid være aktivt med i saken. Unntak kan forekomme og da skal dette komme tydelig frem.
3. Når saken er meldt til oppvekstsjef i henhold til rutinebeskrivelsen i vedlegg 5, innkaller oppvekstsjef sin stab og enhetsleder på den aktuelle skole for gjennomgang Saksbehandlingsrutiner gjennomgås og det gjøres en vurdering av sakens karakter og kompleksitet
4. Det gjøres en vurdering av om Stab skole skal bistå med sensitive elevsamtaler, eventuelt andre intervjuer/informasjonsinnhenting (for eksempel en ansatt)
5. En sak der det er mistanke om at en ansatt har krenket en elev, kan også bli en personalsak. Oppfølgingen av dette spørsmålet vil håndteres av oppvekstsjef i samarbeid med HR og den aktuelle rektor.
6. Oppvekstsjef m/stab veileder og er lederstøtte for prosess frem til saken er avsluttet.



# Rutinebeskrivelse for oppfølging av ansatt ved mistanke eller kjennskap til at en ansatt har krenket en elev

## SKJERPET AKTIVITETSPLIKT – OPPLÆRINGSLOVA § 9a-5

Hvis det er mistanke eller kjennskap til at en ansatt har krenket en elev, for eksempel i form av mobbing, diskriminering eller trakassering, anser lovgiver det som så alvorlig at saken skal undersøkes umiddelbart og skoleeier skal varsles.

I Grimstad kommune er rutinen beskrevet i vedlegg 8 i Plan og rutiner for elevenes psykososiale skolemiljø (denne).

## VERN FOR ELEVER OG ANSATTE

Elever har sitt vern og rettigheter ivaretatt ved opplæringslovens lovverk. Den ansatte har sitt vern og rettigheter ivaretatt av arbeidsmiljølovens lovverk.

Når rektor mottar varsel om at det er mistanke eller kjennskap til at en ansatt har krenket en elev, må rektor undersøke a) *fakta* (hva har faktisk skjedd), og b) hvordan *elevens subjektive opplevelse* er. Høy kvalitet på undersøkelsen er en viktig del av rettsikkerheten til både eleven og den ansatte.

I undersøkelsene er det derfor maktpåliggende at også den ansatte får komme frem med sin beskrivelse av saken. I tillegg kan det være andre personer (for eksempel ansatte, elever, foresatte) som kan bidra til å belyse saken. Selv om det ikke skal fattes enkeltvedtak i kommunen, skal det etterstrebtes å belyse saken på en slik måte at både fakta avdekkes og elevens opplevelse fremkommer.

Det må bemerkes at målet med en undersøkelse etter opplæringsloven kapittel 9A ikke er å fremskaffe «bevis» i en sak. Det handler først og fremst om å undersøke hvordan en hendelse har påvirket en elev. Hvis eleven opplever seg krenket, skal elevens opplevelse tas på alvor og det skal utarbeides tiltak.

## IVARETAGELSE AV DEN ANSATTE

1. Rektor varsler oppvekstsjef i tråd med vedlegg 8 i Plan og rutine for elevens psykososiale skolemiljø (denne). Varselet arkiveres i henhold til rutinebeskrivelsen i vedlegg 5

Den ansatte skal så snart det lar seg gjøre, bli informert muntlig om at vedkommende er blitt varslet på. Den ansatte må få kjennskap til

hovedinnholdet i varselet. Den ansatte skal også få informasjon om den videre prosessen i saken.

Den ansatte innkalles skriftlig til samtale med rektor. Det skal informeres om adgangen til å ha med bistand.

Samtale med den ansatte. Rektor gjennomgår varselet med den ansatte. Det er viktig at rektor i samtalen med den ansatte stiller spørsmål som er egnet til å skille på det som faktisk har skjedd og hvordan den ansatte *fortolker* det som skjedde. Den ansattes versjon nedfelles og inngår som en del av saken. Den ansattes forklaring inngår som en del av undersøkelse, men kan ikke benyttes til å avgjøre om eleven har opplevd seg krenket eller ikke

2. Når alle samtaler med aktuelle informanter er gjennomført, skal det gjennomføres en ny samtale mellom rektor og den ansatte. Formålet med denne samtalen er å gi den ansatte mulighet til kontradiksjon.
3. All dokumentasjon skal arkiveres i Public 360 i tråd med vedlegg 5.
4. Om undersøkelsen viser grunnlag for støtte til mistanken om krenkelse av eleven, er dette ikke kun en elevsak, men også en personalsak. Oppvekstsjef ber da om bistand fra HR/ juss-nettverket i kommunen, som bistår i saken. Dette for å sikre en forsvarlig prosess med hensyn til personalsaken.
5. Saker som handler om elevenes psykososiale skolemiljø, «eies» først og fremst av rektor, men lovgiver har også gitt skoleeier et spesielt ansvar i saker hvor det er mistanke om at en ansatt krenker en elev. I utgangspunktet er det likevel rektor som har den daglige oppfølgingen av den ansatte. Når det er mistanke eller kjennskap til at en i skolens ledelse har krenket en elev, er det skoleeier/oppvekstsjef som «eier» saken. I en 9a-5-sak vil det være behov for tett oppfølging fra leder. Om den ansatte får permisjon eller blir sykemeldt, er det særlig viktig at leder følger dette opp med jevnlig medarbeidersamtaler. Bedriftshelsetjenesten bør koples på ved behov.
6. Om undersøkelsene *ikke* bekrefter mistanken om krenkelse av eleven, skal personalsaken frafalles. Det er da viktig at dette tydeliggjøres for alle involverte parter i saken. Opplever eleven seg likevel krenket av den ansatte eller at skolemiljøet ikke er trygt og godt, må det uansett opprettes en aktivitetsplan med tiltak i henhold til oppl. § 9A-4, sjette ledd
7. Rektor skal følge opp den ansatte gjennom hele prosessen, også i tiden etter at saken er avsluttet. Etter at saken er avsluttet, skal det gjennomføres minst 3 samtaler for å sikre den ansatte sine rettigheter til et trygt og godt arbeidsmiljø.

